

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΑΛΑΣ
ΣΟΦΙΑ ΜΠΑΡΛΗ
ΑΘΗΝΑ ΝΤΟΥΜΑ

ΠΑΤΡΑ 2000

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	3404
----------------------	------

Ευχαριστούμε θερμά τον εισηγητή της
παρούσης εργασίας κ. Χρήστο Γιωτσόπουλο
για την πολύτιμη βοήθεια που μας προσέφερε
στην συγκέντρωση, οργάνωση και
αξιολόγηση του υλικού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	6
Σύνδεση ΑΚΕ – Ε.Ε.	7
Υπερπόντιες χώρες σε εδάφη	14
Ενίσχυση προς μη συνδεδεμένες χώρες	15
Σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων	16
Συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο	17
Καταπολέμηση της πείνας και άλλων δεινών	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	25
ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	25
Κοινά καθεστώτα εισαγωγών	27
Εμπορική άμυνα	31
Κοινό καθεστώς εξαγωγών	38
Γενική συμφωνία δασμών και εμπορίου	41
Τομεακά μέτρα εμπορικής πολιτικής	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	49
ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	49
Ο ρόλος της κοινότητας στο Παγκόσμιο Εμπόριο	51
Προς μία κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας	53
Οι Σχέσεις με τις χώρες ΑΚΕ	63
Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών	69
Κεντρική και ανατολική Ευρώπη	72
Ασία και Ωκεανία	75
Βόρεια Αμερική	81
Λατινική Αμερική	89
Μεσόγειος και Μέση Ανατολή	92
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	105

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εμφανίζει τρεις βασικούς ρόλους τους οποίους θα εξετάσουμε διαδοχικά: την ενίσχυση στην ανάπτυξη, την κοινή εμπορική πολιτική και τις εξωτερικές σχέσεις. Οι δυο πρώτοι έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο και ο τρίτος γίνεται όλο και σημαντικότερος. Αλλά πρέπει να έχουμε υπόψη ότι οι τρεις ρόλοι συγχέονται συχνά, γιατί, η ενίσχυση στην ανάπτυξη συνδέεται πολύ με την εμπορική πολιτική και αυτή με τις εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε στο Μαάστριχτ, η δράση αυτής της κοινότητας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μια κοινή εμπορική πολιτική, μια πολιτική στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη και την σύνδεση με τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη. Το άρθρο 110 αναφέρει ότι τα κράτη μέλη αποσκοπούν με την δημιουργία της τελωνειακής ένωσης μεταξύ τους, να συμβάλλουν προς το κοινό συμφέρον και την ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, στην κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές και στον περιορισμό των τελωνειακών φραγμών. Σύμφωνα με το άρθρο 1304, η κοινότητα και τα μέλη συνεργάζονται για την ανάπτυξη και συνεννοούνται για την μεταξύ τους βοήθεια. Μπορούν να

αναλαμβάνουν κοινές δράσεις και όταν χρειάζεται συμβάλλουν στην εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων βοήθειας.

Ο τρίτος ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελείται από τις διατάξεις που αφορούν την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας. Στην νέα συνθήκη δηλώνεται ότι η ένωση θέτει ως στόχο την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας καθώς και μια κοινή αμυντική πολιτική. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στις εξωτερικές της δράσεις εντάσσει τόσο την εξωτερική πολιτική όσο και την εμπορική πολιτική, την πολιτική της ανάπτυξης και ακόμη την συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Αυτά εξασφαλίζονται με την ύπαρξη ενιαίου θεσμικού πλαισίου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει **διπλωματικές σχέσεις** με 157 κράτη, τα οποία διατηρούν αντιπροσωπείες σ' αυτήν στις Βρυξέλλες. Από την πλευρά της η Ε.Ε. έχει δικές της αντιπροσωπείες, τις οποίες στελεχώνει η επιτροπή σε όλες αυτές τις χώρες και σε διεθνείς οργανισμούς. Η συνθήκη του Μάαστριχτ προβλέπει συνεργασία μεταξύ των διπλωματικών και προξενικών αποστολών των κρατών μελών και των αντιπροσωπειών της Ευρώπης στα τρίτα κράτη. Η Γενική συμφωνία για τους Δασμούς και το εμπόριο (GATT), όπως και των διεθνών οργανισμών αλιείας, η κοινότητα εκπροσωπεί τις

θέσεις των κρατών μελών μέσω της επιτροπής. Συμμετέχει στις εργασίες του ΟΟΣΑ, διαθέτει θέση παρατηρητού στον ΟΗΕ και σε ορισμένες εξειδικευμένους οργανισμούς του. Διατηρεί σχέσεις με άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης. Είναι παρούσα, με τον πρόεδρο της επιτροπής, στις διασκέψεις κορυφής του δυτικού κόσμου οι οποίες απαρτίζονται από τέσσερα κράτη μέλη της, τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιταλία, με τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά και την Ιαπωνία. Υπογράφει και διαχειρίζεται συμφωνίες σύνδεσης ή συνεργασίας με περισσότερα από 120 κράτη καθώς και πολυμερείς συμφωνίες. Όταν οι συμφωνίες καλύπτουν θέματα όπως το διεθνές εμπόριο ή την αλιεία, η Ευρωπαϊκή Ένωση παίρνει μέρος μόνη της εκπροσωπώντας τα κράτη μέλη της. Σε άλλες περιπτώσεις όπως συμφωνίες για το περιβάλλον ή τις μεταφορές, τότε μαζί με την Ένωση συμμετέχουν και τα κράτη μέλη της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ενίσχυση στην ανάπτυξη ανταποκρίνεται τόσο σε μια μέριμνα αλληλεγγύης μεταξύ αναπτυγμένων και μη αναπτυγμένων χωρών, όσο και σε μια οικονομική ανάγκη για την Ε.Ε., η οποία σχετίζεται με τον εφοδιασμό της σε πρώτες ύλες και με τη δημιουργία αγορών για τα προϊόντα της. Στην αρχή η κοινότητα, υπό την επιρροή της Γαλλίας, είχε προτιμήσει μια πολιτική υπέρ των χωρών της αφρικανικής ηπείρου. Σιγά σιγά όμως, με την προτροπή ιδίως του Ηωμένου Βασίλειου και με την φροντίδα να αναπτύξει το εμπόριο με όλον τον κόσμο, η κοινότητα διαφοροποίησε τις δραστηριότητες υπέρ των υπό ανάπτυξη χωρών.

Το άρθρο 130Υ της **Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση** καθορίζει ότι η πολιτική της κοινότητας στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη συμπληρώνει την πολιτική των κρατών μελών και ευνοεί: τη σταθερή και διαρκή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών και την ένταξη αυτών των χωρών στη διεθνή οικονομία. Η κοινοτική πολιτική, η οποία σέβεται τις υποχρεώσεις και τους στόχους που έχουν εγκριθεί στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών και των άλλων αρμόδιων διεθνών οργανισμών, πρέπει να συμβάλλει

στην εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Ε.Ε. για την ενίσχυση στην ανάπτυξη διαθέτει σύμβαση με τις χώρες ΑΚΕ, προνομιακές σχέσεις με τις υπερπόντιες χώρες, γενικευμένες δασμολογικές προτιμήσεις, παγκόσμιες συμφωνίες για τα βασικά προϊόντα, βοήθεια μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων που καταπολεμούν τις μάστιγες της ανθρωπότητας και κυρίως την πείνα.

Η κοινοτική πολιτική της ανάπτυξης διαθέτει την οικονομική βοήθεια. Αυτή παρέχεται υπό την μορφή δανείου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ) και επιχορηγήσεων του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΤΑ)** καθώς και άλλων κονδυλίων του κοινοτικού προϋπολογισμού. Το ΕΤΑ τροφοδοτείται από ειδική πενταετή συνεισφορά των κρατών, αλλά είναι μέρος του κοινοτικού προϋπολογισμού. Στην αρχή χρηματοδοτούσε μόνο επενδυτικές δραστηριότητες ενώ τώρα ανταποκρίνεται και στα διάφορα σχήματα συνεργασίας μεταξύ χωρών της Ε.Ε. και της ΑΚΕ.

Σύνδεση ΑΚΕ – Ε.Ε.

Το τέταρτο μέρος της Συνθήκης προέβλεπε την σύνδεση της κοινότητας με γαλλικές, βελγικές, ιταλικές και ολλανδικές

αποικίες. Με την πρώτη σύμβαση, στις 20 Ιουλίου 1963, μεταξύ της κοινότητας και 18 συνδεδεμένων αφρικανικών χωρών της Μαδαγασκάρης. Η σύμβαση αυτή μείωνε τους εξωτερικούς δασμούς των χωρών της Ε.Ε. για τα τροπικά προϊόντα. Η δεύτερη σύμβαση που υπογράφηκε στις 29 Ιουλίου 1969, ηύξανε τις ενισχύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Δημιουργήθηκε ένα ειδικό ταμείο αποθεμάτων, το οποίο επενέβαινε όταν μια σημαντική πτώση των παγκόσμιων τιμών αφορούσε ένα προϊόν το οποίο είχε ζωτική σημασία για μια συνδεδεμένη χώρα.

Το 1973 τέθηκε το πρόβλημα της σημαντικής αύξησης του αριθμού των συνδεδεμένων χωρών για να περιληφθούν και οι πρώην βρετανικές αποικίες. Έτσι στις 28 Φεβρουαρίου 1975 μεταξύ των 9 και 46 χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ). Αυτή η σύμβαση υλοποιούσε διάφορες αρχές, όπως αυτή της ελεύθερης πρόσβασης στην κοινοτική αγορά σχεδόν όλων των προϊόντων με προέλευση ΑΚΕ.

Η δεύτερη σύμβαση, 31 Οκτωβρίου 1979, μεταξύ των 9 και 57 χωρών ΑΚΕ ο οποίος δημιουργούσε έναν μηχανισμό καλύπτοντας τα ορυκτά και εισήγαγε ένα σημαντικό κεφάλαιο για την γεωργική συνεργασία. Η Τρίτη σύμβαση, που

υπογράφηκε στις 8 Δεκεμβρίου 1984 μεταξύ των 10 και 66 χωρών ΑΚΕ, τόνιζε κυρίως τον προγραμματισμό της ενίσχυσης. Αυτό σημαίνει συγκεκριμένες υποχρεώσεις της κοινότητας ως προς τα ποσά και τους τομείς της ενίσχυσης.

Η τέταρτη σύμβαση που υπογράφηκε στις 15 Δεκεμβρίου 1987, βελτιώνει τη συνεργασία μεταξύ των 12 κρατών της Ε.Κ. και των 70 κρατών ΑΚΕ. Αυτή η συνεργασία βασίζεται στην αμοιβαιότητα, τα κοινά συμφέροντα και τον σεβασμό της ιεραρχίας όλων των συμμετεχόντων. Περιλαμβάνει την ενίσχυση στην επιτόπια μεταποίηση και εμπορία των βασικών προϊόντων και μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Πριν τύχουν της κοινοτικής βοήθειας, οι χώρες ΑΚΕ οφείλουν να κάνουν αποδεκτά από αυτήν εθνικά ενδεικτικά προγράμματα που θα περιγράφουν τους στόχους και τα μέτρα της εθνικής ανάπτυξης, καθώς και τη χρηματοοικονομική ενίσχυση που διατίθεται για την εφαρμογή των.

Η σύνδεση ΑΚΕ – ΕΕ κατά την διάρκεια των ετών ανέπτυξε δικούς της θεσμούς: μια ισομερή συνέλευση, η οποία συνέρχεται δυο φορές τον χρόνο, ένα Συμβούλιο Υπουργών, το οποίο συνεδριάζει μια φορά τον χρόνο, μια επιτροπή Πρεσβευτών, η οποία ετοιμάζει τις εργασίες των υπουργών. Η

σύνδεση όμως ανέπτυξε μια συγκεκριμένη συνεργασία σε διάφορους τομείς.

Η εμπορική συνεργασία, η οποία αποβλέπει στη διαφοροποίηση των εξαγωγίμων προϊόντων και στην αναζήτηση νέων αγορών. Προβλέπει ότι τα βιομηχανικά και τα γεωργικά προϊόντα εισέρχονται στην κοινότητα χωρίς τελωνειακούς δασμούς και χωρίς ποσοτικούς περιορισμούς. Ιδιαίτερη προσοχή παρέχεται στην εμπορική πολιτική στα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα: σε επαγγελματικές οργανώσεις προώθησης και ανάπτυξης του εμπορίου και του τουρισμού, στη δημιουργία εμπορικών επιμελητηρίων ΑΚΕ και στην συμμετοχή των ΑΚΕ σε διεθνείς εμποροπανηγύρεις και εκθέσεις εμπορίου και τουρισμού. Επιδιώκεται η κατάστρωση εμπορικών στρατηγικών για την αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων και τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων.

Στην επίλυση των προβλημάτων των υπανάπτυκτων χωρών η κοινότητα προσπαθεί τη σταθεροποίηση των εσόδων από τις εξαγωγές, η οποία τους επιτρέπει να αποφεύγουν τις διακυμάνσεις των τιμών της παγκόσμιας αγοράς ορισμένων πρώτων ειδών (καφέ, τσαγιού, μπαμπακιού, μπανανών, καλαμποκιού, ξύλου και δέρματος).

Το πρωτόκολλο για τη ζάχαρη περιέχει μια αμοιβαία υποχρέωση αγοράς και προμήθειας ορισμένων ποσοτήτων σε μια τιμή το επίπεδο της οποίας ορίζεται κάθε χρόνο στις τιμές που ισχύουν στην κοινοτική αγορά.

Ένα ειδικό σύστημα χρηματοδότησης για μεταλλευτικά προϊόντα υπάρχει για τη διατήρηση της μεταλλευτικής δυναμικότητας των χωρών της ΑΚΕ. Μια χώρα ΑΚΕ μπορεί να παρουσιάσει στην Επιτροπή μια αίτηση ενίσχυσης της χρηματοδότησης σχεδίων που αποβλέπουν στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της δυναμικότητας παραγωγής, αν για ένα μέταλλευμα το οποίο αντιπροσωπεύει τουλάχιστον 15% των συνολικών εξαγωγών κινδυνεύει να μειωθεί κατά περισσότερο από 10% λόγω πτώσης της τιμής της παγκόσμιας αγοράς ή άλλων διαταραχών.

Η εκβιομηχάνιση των υπό ανάπτυξη χωρών δημιουργεί δυο βασικά προβλήματα: της ανεπαρκούς αποδοτικότητας των επενδύσεων και της ανεπαρκούς ασφάλειας των ξένων επενδύσεων.

Η βιομηχανική συνεργασία αφορά κυρίως τον γεωργομεταποιητικό τομέα (σφαγεία, ψυγεία, κονσερβοποιεία...) και τον οικοδομικό τομέα (τσιμεντοβιομηχανίες, λατομεία...).

Η Επιτροπή παίζει

ενεργητικό ρόλο στη δημιουργία της ιδιωτικής επιχείρησης. Το Κέντρο Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΚΒΑ) ενισχύει πολλά σχέδια σε τρεις τομείς: της επαγγελματικής κατάρτισης, της παραγωγής και της βιομηχανικής αποκατάστασης. Επίσης η Επιτροπή συμβάλλει στην οργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων βιομηχανικής προώθησης, όπως το βήμα της κοινότητας – κεντρικής Αφρικής.

Η χρηματοοικονομική και τεχνική συνεργασία, οργανώνεται γύρω από τρεις βασικές αρχές: τη συγκέντρωση της ενίσχυσης σε έναν περιορισμένο αριθμό τομέων, τον διάλογο της κοινότητας με κάθε κράτος ΑΚΕ για τον προγραμματισμό της ενίσχυσης και τον συντονισμό με άλλες πηγές ενίσχυσης. Έτσι, οι χρηματοδοτήσεις συγκεντρώνονται και μπορούν να αποφέρουν γρήγορα συναλλαγματικούς πόρους και επομένως να εξασφαλίζουν τη συνέχεια της διαδικασίας ανάπτυξης. Οι προτεραιότητες της κοινοτικής ενίσχυσης είναι η αγροτική ανάπτυξη, οι οδικές υποδομές και η κοινωνικο – οικονομική ανάπτυξη των ανθρώπινων και μάλιστα των γυναικείων πόρων. Η επιδείνωση της πολιτικής κατάστασης ή του κλίματος ασφαλείας σε μερικές χώρες, το 1993, οδήγησε την κοινότητα να αναστείλει την συνεργασία της ή να αναβάλει τις νέες αποφάσεις χρηματοδότησης.

Η κοινότητα ενισχύει τις προσπάθειες προσαρμογής των χωρών ΑΚΕ που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του χρέους. Τον Δεκέμβριο του 1987, το Συμβούλιο θέσπισε ένα ειδικό πρόγραμμα υπέρ φτωχών χωρών της Αφρικής νοτίως της Σαχάρας με βαρύ εξωτερικό χρέος. Το πρόγραμμα αυτό, καταρτίστηκε σε συνεργασία με τη Διεθνή τράπεζα και άλλους χορηγούς βοήθειας, προϋποθέτει πραγματικό συντονισμό μεταξύ όλων των μερών.

Με τον τίτλο της περιφερειακής συνεργασίας η κοινότητα ενισχύει την καταπολέμηση προβλημάτων που αφορούν πολλά κράτη ΑΚΕ και απαιτούν μακροπρόθεσμες λύσεις, όπως είναι οι φυσικές καταστροφές, οι ενδημικές ασθένειες και ιδίως η ξηρασία και η ερημοποίηση.

Στη γεωργική συνεργασία, η κοινότητα στρέφει τις προσπάθειες της στην ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη, στις επισιτιστικές καλλιέργειες ή σ' αυτές που προορίζονται για εξαγωγές, στην κτηνοτροφία και στην αλιεία και γενικότερα στην προστασία και στη βελτίωση των φυσικών πόρων. Το Τεχνικό Κέντρο για τη Γεωργική και την Αγροτική συνεργασία ασχολείται με την επαγγελματική κατάρτιση, την έρευνα, τις τεχνικές συναντήσεις και τη διάδοση των γνώσεων. Η επισιτιστική αυτάρκεια την οποία επιδιώκει αυτή η συνεργασία είναι μεγάλης

σημασίας για τις χώρες ΑΚΕ, γιατί μπορούν να λύσουν πολλά προβλήματα, όπως της αγροτικής ανάπτυξης, της αστυφιλίας και της ερήμωσης των αγροτικών περιοχών.

Η συνεργασία ασχολείται με την περιβαλλοντική διάσταση όσον αφορά τον ορισμό των στόχων και τα κύρια πεδία της παρέμβασης (απαγόρευση αποστολών τοξικών ή ραδιενεργών καταλοίπων, βιολογική διαφοροποίηση, ανάπτυξη προστατευόμενων ζωνών). Η πολιτιστική και κοινωνική διάσταση της ανάπτυξης λαμβάνεται υπόψη για να διαφυλάσσεται η ταυτότητα και η αξιοπρέπεια των βοηθούμενων πληθυσμών.

Υπερπόντιες χώρες σε εδάφη

Το άρθρο 131 της συνθήκης Ε.Ε. συνδέει τις μη ευρωπαϊκές χώρες με την κοινότητα. Σκοπός της σύνδεσης είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των χωρών και εδαφών και η δημιουργία στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ τους. Η σύνδεση οφείλει να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κατοίκων των χωρών αυτών ώστε να οδηγηθούν στην οικονομική, κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξη που επιδιώκουν.

Οι ισχύουσες διατάξεις σχετικά με τη σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ) με την κοινότητα είναι 25 τα οποία εξαρτώνται από την Γαλλία, τις κάτω χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Δανία. Η προς αυτές αλληλεγγύη της κοινότητας σημαίνει τη σχεδόν ελεύθερη πρόσβαση στην κοινοτική αγορά των προϊόντων προέλευσης ΥΧΕ και τη χρηματοοικονομική και τεχνική συνεργασία. Τα πεδία εφαρμογής αυτής της συνεργασίας είναι: η γεωργική και αγροτική ανάπτυξη, η ανάπτυξη της αλιείας, η βιομηχανική ανάπτυξη, η ανάπτυξη των μεταλλευτικών και ενεργειακών δυνατοτήτων, οι μεταφορές και επικοινωνίες, η ανάπτυξη του εμπορίου και των υπηρεσιών και η πολιτιστική και κοινωνική συνεργασία.

Ενίσχυση προς μη συνδεδεμένες χώρες

Η κοινότητα, με παρακίνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εφαρμόζει από το '76 ένα πρόγραμμα χρηματοοικονομικής και τεχνικής ενίσχυσης προς όφελος των υπό ανάπτυξη χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας. Οι κύριοι στόχοι αυτού του προγράμματος είναι η βοήθεια των πιο φτωχών χωρών και των πιο άπορων πληθυσμών, η έμφαση στον αγροτικό τομέα και στη βελτίωση της παραγωγής τροφίμων. Η βοήθεια υπό την

μορφή δωρεών προορίζεται για την υλοποίηση προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων εξ ολοκλήρου από κοινοτικούς χώρους ή από κοινού με ορισμένα κράτη μέλη.

Οι επιδοτήσεις πηγαίνουν είτε κατευθείαν στα ενδιαφερόμενα κράτη είτε σε περιφερειακές οργανώσεις. Η επιτροπή οφείλει να συμβουλευείται τα προτεινόμενα σχέδια μιας επιτροπής χρηματοδότησης της οποίας προεδρεύει και αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών. Η πλειοψηφία των χρηματοδοτήσεων αφορά την γεωργική παραγωγή (βελτίωση των καλλιεργειών, άρδευση, αλιεία) ή παρεμβάσεις συνδεδεμένες με τη γεωργία (γεωργική και επισιτιστική έρευνα). Ένα ποσοστό φυλάσσεται για επείγουσες παρεμβάσεις, ιδίως μετά από θεομηνίες,

Σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων

Η κοινότητα είναι αυτή που έχει την πρωτοβουλία για το σύστημα των γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ), η αρχή του οποίου συμφωνήθηκε από τις άλλες εκβομηχανισμένες χώρες κατά τη διάρκεια της δεύτερης συνόδου της συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη. Το ΣΓΠ είναι στην πραγματικότητα ένα μέσον συνεργασίας για την

ανάπτυξη. Προσφέρει στις αναπτυσσόμενες χώρες τελωνειακές εκπτώσεις.

Το ΣΓΠ καλύπτει περισσότερο τα βιομηχανικά παρά τα γεωργικά προϊόντα και μάλιστα εκείνα τα οποία ισχύουν εισφορές κατά την εισαγωγή στην Ε.Ε. Για τα βιομηχανικά προϊόντα των υπό ανάπτυξη χωρών οι εισαγωγές στην κοινότητα γίνονται χωρίς τελωνειακούς δασμούς, αλλά μέσα σε ορισμένα όρια, τα οποία είναι τόσο χαμηλότερα όσο πιο ευαίσθητα είναι τα προϊόντα που αφορούν. Για τα μη ευαίσθητα προϊόντα, όταν καλυφθεί το ανώτατο όριο, οι δασμοί μπορούν να επιβάλλονται μετά από απόφαση της επιτροπής. Στην πρώτη γραμμή των ευαίσθητων προϊόντων βρίσκονται τα κλωστοϋφαντουργικά.

Η Ε.Ε. πρέπει να αναθεωρήσει το ΣΓΠ μετά την ολοκλήρωση του Γύρου της Ουρουγουάης της G.A.T.T. Πρέπει να λάβει υπόψη στην αναθεώρηση, τις εξαγωγικές επιδόσεις των υπό ανάπτυξη χωρών και τα νέα δεδομένα του διεθνούς εμπορίου.

Συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο

Η οικονομία πολλών υπό ανάπτυξη χωρών εξαρτάται πολύ από την εξαγωγή ενός ή δυο βασικών προϊόντων. Γι αυτό,

τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια για τη σύναψη συμφωνιών που να ευνοούν και να σταθεροποιούν την παραγωγή βασικών προϊόντων. Αυτές οι συμφωνίες αφορούν γενικά τρία θέματα: τις τιμές, τις ποσότητες και τους μηχανισμούς (ποσοστά παραγωγής, ρυθμιστικά αποθέματα κ.λ.π.). Οι χώρες παραγωγής θεωρούν τις συμφωνίες επί των βασικών προϊόντων κυρίως ως μέσο εξασφάλισης των εσόδων εξαγωγής, καθώς και των εισοδημάτων των παραγωγών, ενώ οι εισαγωγείς τις θεωρούν κυρίως ως μέσο εξασφάλισης του εφοδιασμού σε ορισμένες ποσότητες και καθορισμένες τιμές. Οι συμφωνίες διαφέρουν από προϊόν σε προϊόν: μερικές επιδιώκουν την καλύτερη εμπορία και ανταγωνιστικότητα ενώ άλλες αποτελούν προσπάθειες παρέμβασης στους μηχανισμούς αγοράς σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα κράτη μέλη της κοινότητας εισάγουν τα περισσότερα από τα βασικά προϊόντα, τα οποία αποτελούν αντικείμενο παγκόσμιων συμφωνιών. Στην τέταρτη σύνοδο της συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη (UNCTAD) που έγινε στην Ναιρόβι το '76, κατά την διάρκεια της οποίας καταρτίστηκαν οι γενικές αρχές ενός ολοκληρωμένου προγράμματος για τα βασικά προϊόντα, η κοινότητα υπέστη εξωτερικές πιέσεις για τον ορισμό μιας κοινής

πολιτικής για τη διαπραγμάτευση και τη διαχείριση πολλών παγκόσμιων συμφωνιών όπως αυτών: του καφέ, του καουτσούκ, της τροπικής ξυλείας, του σίτου, του κακάο, του ελαιόλαδου και των επιτραπέζιων ελιών και της ζάχαρης.

Κατά την σύνοδο του Nairobi πάρθηκε επίσης η απόφαση δημιουργίας ενός κοινού ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα βασικά προϊόντα. Η συμφωνία για τη δημιουργία αυτού του ταμείου είχε συναφθεί το '80 και είχε υπογραφεί από την κοινότητα στις 21 Οκτωβρίου του '81. Αλλά για να αρχίσει να λειτουργεί το ταμείο έπρεπε να επικυρωθεί η συμφωνία από 90 χώρες αντιπροσωπεύουσες τα 2/3 του κεφαλαίου του ταμείου. Αυτός ο όρος πληρώθηκε το '89 και έτσι το ταμείο άρχισε να λειτουργεί από τις 19 Ιουνίου του 1989. Το ταμείο έχει δυο θυρίδες: η πρώτη συμμετέχει στη χρηματοδότηση ρυθμιστικών αποθεμάτων και εθνικών αποθεμάτων ενώ η δεύτερη θυρίδα ενισχύει μέτρα άλλα από την αποθήκευση (π.χ. έρευνα και μέτρα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της εμπορίας).

Η κοινότητα είναι ο τρίτος σε σημασία χορηγός του παγκόσμιου επισιτιστικού προγράμματος (ΠΕΠ). Χορηγεί επισιτιστικά προϊόντα και χρήματα για την κάλυψη του κόστους μεταφοράς τροφίμων, των σχεδίων δωρεάν διανομής του ΠΕΠ

και του διεθνούς αποθέματος επισιτιστικών προϊόντων για επείγουσα ανάγκη. Συμβάλλει επίσης στα προγράμματα ενίσχυσης προσφύγων.

Η κοινότητα συμμετέχει στις εργασίες τις οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών για τη διατροφή και τη γεωργία (FAO). Αυτή η οργάνωση, της οποίας η καλή λειτουργία παρεμποδίζεται λόγω της καθυστέρησης του κυριότερου εισφορέα, των Ηνωμένων Πολιτειών, επιδιώκει την φιλελευθεροποίηση του εμπορίου των γεωργικών προϊόντων, την ανασύσταση των αποθεμάτων των ειδών διατροφής μετά τις ξηρασίες των τελευταίων ετών και την καταπολέμηση της πείνας του κόσμου.

Καταπολέμηση της πείνας και άλλων δεινών

Η κοινότητα κάνει μια ιδιαίτερη προσπάθεια για την καταπολέμηση της πείνας του κόσμου. Ένας κανονισμός – πλαίσιο της 22ας Δεκεμβρίου του 1986 ορίζει την πολιτική και τη διαχείριση της επισιτιστικής κοινότητας. Αυτός ο κανονισμός προβλέπει ότι το συμβούλιο καθορίζει τις γενικές γραμμές των ενεργειών που πρέπει να καλυφθούν (ιδίως των καταλόγων και την ποιότητα των προϊόντων που μπορούν να διατεθούν, τον κατάλογο των επιλέξιμων χωρών και οργανισμών κ.λ.π.). Η

επιτροπή, μετά από διαβούλευση με μια επιτροπή διαχειρίσεις ορίζει τις ποσότητες των επισιτιστικών προϊόντων που μπορεί να χορηγηθούν σε διάφορες χώρες και οργανισμούς. Ο κανονισμός προβλέπει «τριγωνικές δραστηριότητες», που επιτρέπουν στην κοινότητα να αγοράζει επισιτιστικά προϊόντα από μια υποανάπτυκτη χώρα και να τα χορηγεί σε μια άλλη χώρα ως επισιτιστική βοήθεια. Έτσι η πολιτική της επισιτιστικής βοήθειας προσαρμόζεται καλύτερα στην πολιτική ανάπτυξη της κοινότητας.

Οι περισσότερες από τις χορηγήσεις αποφασίζονται από την επιτροπή σύμφωνα με τη γνωματοδότηση και των κρατών μελών. Η βοήθεια της κοινότητας χορηγείται είτε κατευθείαν στις κυβερνήσεις των ωφελουμένων χωρών, οι οποίες μοιράζουν τα προϊόντα δωρεάν ή τα διαθέτουν προς πώληση στις τοπικές αγορές, είτε μέσω διεθνών διακυβερνητικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, οι οποίες εξασφαλίζουν, τη διανομή σε πρόσφυγες ή τις πιο ευαίσθητες κατηγορίες πληθυσμών. Ένα μέρος των αποθεμάτων της βοήθειας διαφυλάσσεται για τις επείγουσες ενέργειες.

Ο κανονισμός – πλαίσιο αναθέτει στην επιτροπή την εποπτεία του συνόλου των ενεργειών κινητοποίησης και παράδοσης των ενισχύσεων. Όμως λόγω της κατάστασης των

καλλιεργειών ή των αποθεμάτων σε μια χώρα, ιδίως σε περίπτωση καλής εσοδιάς, η βοήθεια εμφανίζεται ως άχρηστη και μπορεί να αντικατασταθεί από χρηματοοικονομική βοήθεια.

Εκτός από την τακτική επισιτιστική βοήθεια, η κοινότητα διαθέτει κάθε χρόνο σημαντικές ποσότητες γεωργικών προϊόντων (δημητριακά, ζάχαρη, φυτικά έλαια) ως επείγουσα επισιτιστική βοήθεια σε θύματα θεομηγιών. Εξάλλου, κάθε χρόνο διαθέτει σημαντικές πιστώσεις για την επείγουσα βοήθεια σε θύματα θεομηγιών. Εξάλλου, κάθε χρόνο διαθέτει σημαντικές πιστώσεις για την επείγουσα βοήθεια, μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης, στις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού αλλά και σε όλες τις άλλες χώρες, μέσω του κοινοτικού προϋπολογισμού. Οι παρεμβάσεις αυτές επιδιώκουν να καλύψουν δυσκολίες που προέρχονται από πολιτικά γεγονότα ή θεομηγίες όπως οι κυκλώνες, οι πλημμύρες, οι ξηρασίες και οι επιδημίες. Οι πιστώσεις της επείγουσας βοήθειας χρησιμεύουν στην προμήθεια τροφίμων, ιατρικού υλικού, ιατρικής βοήθειας, ενδυμάτων και μεταφορικών μέσων.

Η διάθεση αυτών των πιστώσεων αναλαμβάνεται από τις κυβερνήσεις, τις ειδικευμένες διεθνείς κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τον Απρίλιο του 1992, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημιούργησε μια ευρωπαϊκή υπηρεσία επείγουσας ανθρωπιστικής βοήθειας (ECHO), που έχει σαν αποστολή να αυξήσει την παρουσία της κοινότητας, να βελτιώσει τον συντονισμό με τα κράτη μέλη, τους άλλους χορηγούς και τους διεθνείς οργανισμούς. Η υπηρεσία αυτή αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου την ευθύνη για την χορήγηση της ανθρωπιστικής βοήθειας, της επισιτιστικής βοήθειας έκτακτης ανάγκης και της προετοιμασίας για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Από το 1987 η επιτροπή έθεσε σ' εφαρμογή ένα πρόγραμμα καταπολέμησης του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας (AIDS) στις χώρες ΑΚΕ. Το πρόγραμμα αυτό αποβλέπει στην ενίσχυση των υγειονομικών υπηρεσιών των υπό ανάπτυξη χωρών με την παροχή τεχνικής, χρηματοοικονομικής και επιστημονικής βοήθειας σ' εκείνους που αγωνίζονται εναντίως αυτής της επιδημίας (πρόληψη της μετάδοσης με τη σεξουαλική επαφή, κέντρα μετάγγισης αίματος, επιδημιολογικές έρευνες).

Στα πλαίσια της συνεργασίας Βορρά – Νότου η κοινότητα έχει αναλάβει δράσεις για την καταπολέμηση των ναρκωτικών. Αυτές οι δράσεις αποβλέπουν ιδίως στην πρόληψη, τη

θεραπεία και την αποκατάσταση των ναρκομανών. Πράγματι στην τέταρτη σύμβαση ανοίγει ένα νέο ελπιδόφορο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της κοινότητας και των χωρών της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής για την καταπολέμηση των ναρκωτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η πραγματοποίηση της τελωνειακής ένωσης της Κοινότητας, το 1968, περιλάμβανε την εξάλειψη μεταξύ των κρατών μελών, των τελωνειακών δασμών, και των ποσοτικών περιορισμών, με την εφαρμογή ενός κοινού τελωνειακού δασμολογίου και μιας κοινής εμπορικής πολιτικής. Η τελωνειακή αυτή ένωση έπαιρνε τη θέση της μέσα σε μια προϋπάρχουσα διεθνή οικονομική τάξη, ρυθμιζόμενη από τη γενική συμφωνία για τους δασμούς, και το εμπόριο (GATT).

Με την δημιουργία της τελωνειακής ένωσης μεταξύ των κρατών – μελών αποσκοπούσαν: στο κοινό συμφέρον για την ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, στην κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές και στον περιορισμό των τελωνειακών φραγμών.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα μια εξαιρετική αύξηση των ευδοκοινωνικών συναλλαγών, αλλά και συγχρόνως η κοινότητα γινόταν ο πρώτος εισαγωγέας και εξαγωγέας του κόσμου.

Τα κράτη – μέλη συντόνισαν τις εμπορικές τους σχέσεις με τις τρίτες χώρες και εναρμόνισαν τα συστήματα ενισχύσεων σ' αυτές, έτσι ώστε να μην νοθεύεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων των κρατών – μελών. Η εφαρμογή ενός

κοινού καθεστώτος εισαγωγών και εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών από τον υπόλοιπο κόσμο είναι προϋπόθεση εφαρμογής ενός ανταγωνιστικού καθεστώτος στην ενιαία αγορά των κρατών – μελών.

Όταν πρόκειται να γίνουν διαπραγματεύσεις συμφωνιών με τρίτες χώρες, η επιτροπή υποβάλλει προτάσεις στο συμβούλιο, το οποίο την εξουσιοδοτεί να αρχίσει τις αναγκαίες διαπραγματεύσεις.

Η κοινή εμπορική πολιτική καθοδηγείται από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς οι οποίοι καθορίζουν και τροποποιούν τους κοινούς τελωνειακούς δασμούς, διαπραγματεύονται και συνάπτουν τελωνειακές και εμπορικές συμφωνίες, εναρμονίζουν τις εμπορικές συναλλαγές με τις τρίτες χώρες, επεξεργάζονται την πολιτική για τις εξαγωγές και παίρνουν μέτρα εμπορικής άμυνας για να εμποδίσουν αθέμιτες εμπορικές πράξεις.

Για όλα τα ζητήματα που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην κοινή αγορά τα κράτη – μέλη ενεργούν από κοινού στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο, που αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσεις σχετικά με την έκταση και την εκτέλεση της κοινής αυτής ενέργειας. Όσον αφορά τη συμμετοχή σε διεθνείς συμφωνίες, η

επιτροπή, εμφανίζεται συχνά δίπλα στα κράτη – μέλη, πράγμα που σημαίνει ότι παίρνει μέρος στις διαπραγματεύσεις, υπογράφει συμφωνίες και ανάλογα με τις περιπτώσεις συμμετέχει στη διαχείρισή τους ως μέλος της αρμόδιας οργάνωσης.

Ο ακρογωνιαίος λίθος λοιπόν της κοινής εμπορικής πολιτικής είναι το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο, η σύλληψη και η εξέλιξή του έγιναν μέσα στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας για τους δασμούς και το εμπόριο (GATT).

Για να ανταποκριθούν στον κύριο στόχο τους οι δασμοί ήταν ήδη από την αρχή χαμηλοί και μειώθηκαν και άλλο μετά από διαδοχικές διαπραγματεύσεις της (GATT).

Οι διαπραγματεύσεις αυτές γίνονται από την επιτροπή, η οποία ενεργεί βάσει εντολών του Συμβουλίου.

Κοινά καθεστώτα εισαγωγών

Το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο είναι ένα βασικό στοιχείο της κοινής εμπορικής πολιτικής, υπάρχει όμως και το κοινό καθεστώς που ισχύει για τις εισαγωγές, διάφορα ειδικά καθεστώτα εισαγωγών και μέτρα εμπορικής άμυνας. Όλα αυτά συμβάλλουν ώστε να φέρουν στο ίδιο επίπεδο τις τιμές των

εισαγόμενων πρώτων υλών και τις ποσότητες και τις τιμές των ανταγωνιστικών προϊόντων.

Το κοινό καθεστώς εισαγωγών θεσπίστηκε με κανονισμό του Συμβουλίου της 7 Μαρτίου του 1994, εφαρμόζεται στις εισαγωγές προϊόντων από τρίτες χώρες, εξαιρουμένων των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που αυτά υπάγονται σε κοινό ειδικό καθεστώς εισαγωγής και τα προϊόντα χωρών κρατικού εμπορίου, συμπεριλαμβανομένων της Κίνας και της Κούβας.

Ο κανονισμός για το κοινό καθεστώς εισαγωγών επιδιώκει να επιφέρει μια ισορροπία στην κοινοτική αγορά ανοικτή στον κόσμο σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Γύρου της Ουρουγουάης. Εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις, η εισαγωγή στην κοινότητα είναι ελεύθερη και δεν υπόκειται σε κανέναν ποσοτικό περιορισμό.

Ο κανονισμός ιδρύει μια κοινοτική διαδικασία πληροφόρησης και διαβούλευσης. Σύμφωνα μ' αυτή, τα κράτη – μέλη ενημερώνουν την επιτροπή για την εξέλιξη των εισαγωγών τους, που θα μπορούσε να καταντήσει απαραίτητη την προσφυγή σε μέτρα επιτήρησης ή διασφάλισης.

Η πληροφόρηση αυτή περιλαμβάνει αποδεικτικά στοιχεία βάσει ορισμένων κριτηρίων. Η επιτροπή ενημερώνει αμέσως τα

άλλα κράτη – μέλη. Η διαδικασία των διαβουλεύσεων μπορεί να γίνει είτε μετά από αίτηση ενός κράτους – μέλους είτε με πρωτοβουλία της Επιτροπής, αφορούν κυρίως: α) τους όρους εισαγωγών και την εξέλιξη τους και β) τα μέτρα τα οποία θα ήταν σκόπιμο να θεσπιστούν.

Όταν μετά από τις διαβουλεύσεις, η επιτροπή εκτιμά ότι υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία, αναγγέλλει την έναρξη της διαδικασίας διερεύνησης στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αρχίζει τη διερεύνηση στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αρχίζει τη διερεύνηση σε συνεργασία με τα κράτη – μέλη.

Η Επιτροπή διερευνά κάθε πληροφορία που κρίνει αναγκαία και επαληθεύει αυτές τις πληροφορίες με εισαγωγείς, εμπόρους, παραγωγούς, διαμεσολαβητές, εμπορικούς συνδέσμους και οργανισμούς. Τα κράτη – μέλη παρέχουν στην Επιτροπή, μετά από αίτησή της, τις πληροφορίες που διαθέτουν για την εξέλιξη της αγοράς τους υπό εξέταση προϊόντος.

Η εξέταση της εξέλιξης των εισαγωγών και των όρων με τους οποίους πραγματοποιούνται, καθώς και η εξέταση της σημαντικής ζημιάς ή της απειλούμενης σημαντικής ζημιάς, που προκύπτει για τους παραγωγούς της Κοινότητας, αναφέρονται

στους εξής παράγοντες: τον όγκο των εισαγωγών, τις τιμές εισαγωγής και την επίπτωση στους κοινοτικούς παραγωγούς ομοειδών ή άμεσα ανταγωνιστικών προϊόντων, που προκύπτει από τις τάσεις ορισμένων οικονομικών συντελεστών.

Όταν η εξέλιξη αγοράς ενός προϊόντος από Τρίτη χώρα απειλεί να φέρει ζημία στους κοινοτικούς παραγωγούς ομοειδών ή ανταγωνιστικών προϊόντων, η εισαγωγή αυτού του προϊόντος μπορεί να τεθεί σε κοινοτική επιτήρηση. Τα κριτήρια για τον ορισμό της ζημιάς κατατάσσονται σε δυο ομάδες: η πρώτη περιλαμβάνει ενδείξεις από τον όγκο και τις τιμές εισαγωγής του προϊόντος και η δεύτερη αφορά την επίπτωση των εισαγωγών στους κοινοτικούς παραγωγούς. Η επίπτωση αυτή μετράται με οικονομικούς συντελεστές όπως είναι: η παραγωγή, τα αποθέματα, οι πωλήσεις και η χρησιμοποίηση δυναμικού.

Μετά από πρόταση της Επιτροπής το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία μπορεί να θεσπίσει τα κατάλληλα μέτρα διασφάλισης: (α) για να εμποδίσει την εισαγωγή στην Κοινότητα προϊόντος σε αυξημένες ποσότητες ή αν αυτό απειλεί σοβαρή ζημία στους κοινοτικούς παραγωγούς ομοειδών ή ανταγωνιστικών προϊόντων και (β) για να καταστεί δυνατή η

άσκηση των δικαιωμάτων ή η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Κοινότητας όσον αφορά το εμπόριο βασικών προϊόντων.

Εμπορική άμυνα

Η κοινότητα μπορεί να παίρνει μέτρα επιτήρησης και διασφάλισης όταν προκαλείται ή κινδυνεύει να προκληθεί ζημιά στους κοινοτικούς παραγωγούς από τις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων σε τιμές που θεωρούνται κανονικές. Στην περίπτωση όπου η τιμή εξαγωγής είναι μικρότερη από την κανονική αξία ενός ομοειδούς προϊόντος (ντάμπινγκ), η κοινότητα μπορεί να πάρει μέτρα εμπορικής άμυνας, ιδίως με την επιβολή (δασμών αντιντάμπινγκ).

Από το 1970, οι ενέργειες αντιντάμπινγκ αποτελούν μέρος της κοινής εμπορικής πολιτικής. Από το 1979 οι κοινοτικές διατάξεις σ' αυτό το πεδίο μεταφέρουν ουσιαστικά στο κοινοτικό δίκαιο τις διατάξεις του κώδικα αντιντάμπινγκ και του κώδικα για τις επιδοτήσεις και για τους αντισταθμιστικούς δασμούς της Γενικής Συμφωνίας δασμών και εμπορίου (GATT).

Οι διατάξεις αυτές κωδικοποιήθηκαν το 1988 με κανονισμό του Συμβουλίου για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ, και τροποποιήθηκαν το

1994, έτσι ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των μέσων εμπορικής άμυνας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, ένας δασμός αντιντάμπινγκ μπορεί να επιβάλλεται σε κάθε προϊόν που αποτελεί αντικείμενο ντάμπινγκ. Ένα προϊόν, θεωρείται ότι αποτελεί αντικείμενο ντάμπινγκ, όταν η τιμή εξαγωγής του στην Κοινότητα είναι μικρότερη από την κανονική αξία του ομοειδούς προϊόντος.

Κανονική αξία: είναι η πράγματι πληρωτέα τιμή σύμφωνα με τις εμπορικές πράξεις για το ομοειδές προϊόν που προορίζεται για κατανάλωση στη χώρα εξαγωγής ή καταγωγής, η συγκρίσιμη τιμή του ομοειδούς προϊόντος όταν εξάγεται προς μια τρίτη χώρα και η κατασκευασμένη αξία, που προσδιορίζεται προσθέτοντας το κόστος παραγωγής και ένα λογικό περιθώριο κέρδους. Στην περίπτωση εισαγωγών από χώρες που δεν έχουν οικονομία αγορά, η κανονική αξία καθορίζεται με διάφορα κριτήρια: (α) η τιμή που πράγματι πωλείται ένα ομοειδές προϊόν μιας τρίτης χώρας με οικονομία αγοράς, (β) η κατασκευασμένη αξία του ομοειδούς προϊόντος σε μια τρίτη χώρα με οικονομία αγοράς, και (γ) η πράγματι πληρωτέα τιμή εντός της Κοινότητας για το ομοειδές προϊόν, που στην ανάγκη προσαρμόζεται έτσι ώστε να περιλαμβάνεται ένα εύλογο περιθώριο κέρδους.

Τιμή εξαγωγής είναι η πράγματι πληρωτέα τιμή για το προϊόν που πωλείται για εξαγωγή προς την Κοινότητα. Όταν δεν υπάρχει τιμή εξαγωγής η πράγματι πληρωτέα τιμή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τιμή αναφοράς, η τιμή εξαγωγής μπορεί να κατασκευαστεί με βάση την τιμή στην οποία το εισαγόμενο προϊόν μεταπωλείται για πρώτη φορά σε έναν ανεξάρτητο αγοραστή. Σε αυτές τις περιπτώσεις γίνονται προσαρμογές, ώστε να λαμβάνονται υπόψη όλα τα έξοδα που έχουν προκύψει μεταξύ της εισαγωγής και της εκμετάλλευσης. Για την πραγματοποίηση δίκαιης σύγκρισης, η τιμή εξαγωγής και η κανονική αξία πρέπει να προσαρμόζονται έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι τυχόν διαφορές των φυσικών χαρακτηριστικών, των ποσοτήτων και των συνθηκών της πώλησης, καθώς και οι επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή και οι έμμεσοι φόροι. Το περιθώριο ντάμπινγκ είναι το ποσό κατά το οποίο η κανονική αξία υπερβαίνει την τιμή κατά την εξαγωγή. Μπορεί να θεσπιστεί αντισταθμιστικός δασμός, για να αντισταθμίζεται κάθε επιδότηση που χορηγείται άμεσα ή έμμεσα στη χώρα καταγωγής ή εξαγωγής, στο σχέδιο της κατασκευής, της παραγωγής, της εξαγωγής ή μεταφοράς κάθε προϊόντος, του οποίου η θέση σ' ελεύθερη κυκλοφορία μέσα στην κοινότητα προκαλεί σημαντική ζημιά σε κλάδο παραγωγής της

κοινότητας ή καθυστερεί αισθητά τη δημιουργία αυτής της παραγωγής.

Για την εξέταση της ζημιάς λαμβάνονται υπόψη διάφοροι παράγοντες, όπως είναι ο όγκος και οι τιμές των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και ένωση που θεωρεί ότι θίγεται ή απειλείται από τις εισαγωγές που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων, μπορεί να προβαίνει σε έγγραφη καταγγελία, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά την ύπαρξη ντάμπινγκ ή επιδότησης και η ζημιά που προκύπτει από αυτά. Η καταγγελία μπορεί να απευθύνεται στην επιτροπή, ή σε ένα κράτος μέλος του τη διαβιβάζει στην επιτροπή. Διεξάγονται διαβουλεύσεις αμέσως μετά από αίτηση κράτους μέλους ή με πρωτοβουλία της Επιτροπής στο πλαίσιο συμβουλευτικής επιτροπής αποτελούμενης από εκπροσώπους της επιτροπής.

Όταν μετά τις διαβουλεύσεις, φαίνεται ότι υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ώστε να δικαιολογείται η έναρξη διαδικασίας, η Επιτροπή οφείλει αμέσως να ειδοποιεί επίσημα τους εξαγωγείς και εισαγωγείς που γνωρίζει ότι είναι ενδιαφερόμενοι, καθώς και τους αντιπροσώπους της χώρας εξαγωγής και να αρχίσει την έρευνα σε συνεργασία με τα κράτη

μέλη. Κατά τη διάρκεια της έρευνας, η Επιτροπή μπορεί να ακούει τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών, στα οποία παρέχει την δυνατότητα να συναντηθούν, λαμβάνοντας όμως υπόψη του εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών που κατέχει. Η έρευνα περατώνεται είτε με την ολοκλήρωσή της, είτε εκτός προθεσμίας ενός έτους από την έναρξή της.

Όταν κατά τη διάρκεια της έρευνας προτείνονται αναλήψεις υποχρεώσεων που η Επιτροπή τις κρίνει αποδεκτές, η έρευνα μπορεί να ολοκληρώνεται χωρίς την επιβολή προσωρινών ή οριστικών δασμών. Αναλήψεις υποχρεώσεων είναι αυτές με τις οποίες: (α) η κυβέρνηση της χώρας καταγωγής ή εξαγωγής καταργεί ή περιορίζει την επιδότηση ή λαμβάνει μέτρα σχετικά με τα επιβλαβή αποτελέσματα, (β) οι τιμές αναθεωρούνται ή παύουν οι εξαγωγές, μέχρι να εξαλειφθεί ικανοποιητικά κατά την Επιτροπή το περιθώριο ντάμπινγκ ή το ποσό επιδότησης, ή τα επιζήμια αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτά.

Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από κάθε μέρος να παρέχει πληροφορίες για την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης και να επιτρέπει την επαλήθευση των σχετικών στοιχείων.

Όταν μετά από εξέταση προκύπτει ότι υπάρχει ντάμπινγκ ή επιδότηση και όταν υπάρχουν αρκετά στοιχεία που να φανερώνουν ζημιά, η Επιτροπή, μετά από αίτηση κράτους μέλους ή με δική της πρωτοβουλία, επιβάλλει προσωρινό δεσμό αντιντάμπινγκ ή προσωρινό αντισταθμιστικό δασμό. Στις περιπτώσεις αυτές η ελεύθερη κυκλοφορία των συγκεκριμένων προϊόντων στην Ένωση, εξαρτάται από την κατάθεση εγγύησης για το ποσό του προσωρινού δασμού, η είσπραξη του οποίου γίνεται με απόφαση του Συμβουλίου. Οι προσωρινοί δασμοί, ισχύουν το περισσότερο για τέσσερις μήνες, αλλά μπορούν και να παρατείνονται και για δυο ακόμα μήνες.

Όταν από την οριστική διαπίστωση των γεγονότων προκύπτει ότι υπάρχει ντάμπινγκ ή επιδότηση, κατά την διάρκεια της έρευνας, καθώς και ζημιά από αυτά, επιβάλλεται οριστικός δασμός αντιντάμπινγκ ή αντισταθμιστικός δασμός από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση της Επιτροπής.

Επίσης το Συμβούλιο αποφασίζει κατά πόσο ο προσωρινός δασμός που έχει επιβληθεί πρέπει να εισπραχθεί οριστικά.

Οι δασμοί αντιντάμπινγκ ή οι αντισταθμιστικοί δασμοί, ανεξάρτητα αν εφαρμόζονται προσωρινά ή οριστικά,

επιβάλλονται με κανονισμό. Οι κανονισμοί αυτοί αναφέρουν το ποσό και τον τύπο του επιβαλλόμενου δασμού, το συγκεκριμένο προϊόν, τη χώρα εισαγωγής ή εξαγωγής, το όνομα του προμηθευτή, και τα αίτια στα οποία στηρίζονται.

Το ποσό των δασμών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το περιθώριο ντάμπινγκ ή το ποσό της επιδότησης όπως έχουν υπολογιστεί προσωρινά ή έχουν επιβληθεί οριστικά.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τον Ιούνιο του 1982, όρισε ως στόχο της κοινότητας να ενεργεί στο πεδίο της εμπορικής άμυνας και να διαφυλάσσει τα έννομα συμφέροντα στους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς όπως η GATT.

Στις 17 Σεπτεμβρίου 1984, το Συμβούλιο θέσπισε κανονισμό σχετικά με την ενίσχυση της κοινής εμπορικής πολιτικής, και κυρίως ως προς την άμυνα εναντίον των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών. Ο κανονισμός αυτός έχει δυο στόχους. Αφενός αποβλέπει στο να αντιμετωπίσει η κοινότητα με πιο αποτελεσματικό τρόπο κάθε εμπορική πρακτική τρίτων χωρών που δεν συμβιβάζεται με το διεθνές δίκαιο ή τους γενικά αποδεκτούς κανόνες, έτσι ώστε να εξαλείψει τη ζημιά που προκύπτει για τους παραγωγούς της κοινότητας. Και αφετέρου, επιδιώκει να εξασφαλίσει την πλήρη εξάσκηση των δικαιωμάτων της κοινότητας έναντι των αθέμιτων εμπορικών

πρακτικών τρίτων χωρών. Επίσης προβλέπει διαφανείς και αποτελεσματικές κοινοτικές διαδικασίες που επιτρέπουν τη δράση εναντίον ενός συνόλου αθέμιτων πρακτικών και κυρίως τον περιορισμό των εξαγωγών βασικών προϊόντων ή τον έλεγχο των εισαγωγών.

Κοινό καθεστώς εξαγωγών

Βάσει κανονισμού του Συμβουλίου της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1969, οι εξαγωγές της κοινότητας προς τρίτες χώρες, δεν υπάγονται σε ποσοτικούς περιορισμούς, εκτός από εκείνες που αφορούν ορισμένα προϊόντα ορισμένων κρατών – μελών και εκείνες που αφορούν τα έλαια και αέρια πετρελαίου απ' όλα τα κράτη – μέλη.

Όταν μετά από μια έλλειψη ενός προϊόντος, ένα κράτος εκτιμά ότι απαιτούνται μέτρα διασφάλισης, μπορεί να θέσει σε κίνηση την κοινοτική διαδικασία πληροφόρησης και διαβούλευσης. Οι διαβουλεύσεις, πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας συμβουλευτικής επιτροπής και αφορούν κυρίως τις συνθήκες των εξαγωγών και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

Για να προλάβει έλλειψη σημαντικών προϊόντων, η Επιτροπή, μετά από αίτηση ενός κράτους – μέλους ή και με δική της πρωτοβουλία, μπορεί να υπαγάγει την εξαγωγή ενός

προϊόντος σε προηγούμενη άδεια εξαγωγής χορηγούμενη κατά τον τρόπο και μέσα στα όρια που αυτή ορίζει περιμένοντας μια μεταγενέστερη απόφαση του Συμβουλίου. Αυτό μπορεί να επικυρώσει ή να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής, λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει η κοινότητα ή όλα τα κράτη μέλη της, ιδίως όσον αφορά το εμπόριο βασικών προϊόντων. Οι ποσοτικοί περιορισμοί των εξαγωγών μπορεί να περιορίζονται σε ορισμένους προορισμούς και σε εξαγωγές από ορισμένες περιοχές της κοινότητας πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κυρίως τον όγκο των συμβάσεων που έχουν συναφθεί κάτω από κανονικές συνθήκες και πριν από τη θέση σε ισχύ του μέτρου διασφάλισης.

Για να εξασφαλίζεται δίκαιος ανταγωνισμός μεταξύ των εξαγωγικών επιχειρήσεων της κοινότητας, το άρθρο 112 της συνθήκης ΕΟΚ προβλέπει την εναρμόνιση των καθεστώτων ενισχύσεων που παρέχουν τα κράτη – μέλη στις εξαγωγές. Οι προσπάθειες για μείωση των σημαντικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού εντοπίστηκαν κυρίως στους όρους παροχής πιστώσεων για εξαγωγές και ασφάλιση της πίστωσης. Έπρεπε να περιοριστεί ο αλόγιστος ανταγωνισμός που γινόταν κατά τη δεκαετία του '70 μεταξύ των χωρών της κοινότητας και άλλων

εκβιομηχανισμένων χωρών για την παροχή στις χώρες κρατικού εμπορίου όλο και σημαντικότερων πιστώσεων και με όλο πιο ευνοϊκούς όρους διάρκειας και κόστους, πράγμα που οδήγησε σε τρομακτική χρέωση ορισμένων από αυτές τις χώρες. Ο κοινοτικός διακανονισμός του 1978 για τις κατευθυντήριες γραμμές στον τομέα των εξαγωγικών πιστώσεων έχει παραταθεί επ' αόριστο.

Από το 1983 η κοινότητα εφαρμόζει τον διακανονισμό που έχει συναφθεί στα πλαίσια του ΟΟΕΑ σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πιστώσεις στην εξαγωγή που τυγχάνουν (συναίνεση) δημόσια στήριξη. Αυτός ο διακανονισμός είχε ως αποτέλεσμα την άμεση μείωση των επιτοκίων για τις σχετικά φτωχές και ενδιάμεσες χώρες.

Από το 1984, ο κοινοτικός προϋπολογισμός επιτρέπει στην Επιτροπή να συνεισφέρει χρηματοοικονομικά στην προώθηση των εξαγωγών και κυρίως σε μια στενότερη συνεργασία σε κοινοτικό επίπεδο και στη διερεύνηση κοινών δράσεων υπέρ των ευρωπαϊκών εξαγωγών.

Η συνεργασία με τους εθνικούς οργανισμούς προώθησης των εξαγωγών των κρατών – μελών έχει ένα διπλό στόχο: αφενός, να συντονίζει τις δράσεις σε μια αγορά και, αφετέρου, να συγκεντρώνει τις δραστηριότητες σε ορισμένες χώρες, από

τις οποίες είναι: η Κίνα, η Ιαπωνία, οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας και οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Από το 1993, το πρόγραμμα επεκτάθηκε με επιτυχία στις χώρες του Κόλπου, οι οποίες παρέχουν άμεσες διεξόδους σε μεγάλη κλίμακα προϊόντων και οι οποίες επιτρέπουν τη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων, δεδομένου ότι βρίσκονται σχετικά κοντά στην Ευρώπη.

Ως προς άλλες χώρες η κοινότητα υπερπεριορίζει τις εξαγωγές ορισμένων προϊόντων. Το εμπόριο των σιδηρουργικών προϊόντων της κοινότητας με τις Ηνωμένες Πολιτείες υπάγεται σε αυστηρούς κανόνες των δυο μερών. Και ελέγχει επίσης τις εξαγωγές ορισμένων χημικών προϊόντων.

Γενική συμφωνία δασμών και εμπορίου

Οι χώρες της κοινότητας, όπως και άλλες εκβιομηχανισμένες χώρες, δέχτηκαν να κάνουν σημαντικές δασμολογικές παραχωρήσεις, ιδίως στις υπό ανάπτυξη χώρες, κατά τη διάρκεια διαδοχικών διαπραγματεύσεων, οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ 1960 και του 1979 στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας δασμών και εμπορίου GATR. Με τον «γύρο» Dillon (1960 – 1962) & Kennedx (1964 – 1967), οι τελωνειακοί

δασμοί των χωρών που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις μειώθηκαν κατά περίπου 50%.

Μετά από διαπραγματεύσεις του γύρου του Τόκιο (1973 – 1979), αποφασίστηκε μια νέα μείωση των τελωνειακών δασμών κατά το ένα τρίτο, η οποία έπρεπε να πραγματοποιηθεί σε οκτώ στάδια.

Οι τελωνειακές αυτές μειώσεις αποτελούσαν ένα σημαντικό βήμα για τη διατήρηση ενός ελεύθερου διεθνούς εμπορικού συστήματος.

Από το 1985, η κοινότητα έπαιρνε μέρος δραστήρια στη διαδικασία ενός νέου κύκλου πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της GATT. Η έναρξη αυτού του γύρου έγινε στη συνδιάσκεψη της Ουρουγουάης, τον Σεπτέμβριο του 1986.

Στις διαπραγματεύσεις του γύρου της Ουρουγουάης έλαβαν μέρος 117 χώρες από όλες τις περιοχές του κόσμου, με εργασίες που αφορούσαν ένα εξαιρετικά ευρύ φάσμα θεμάτων. Πέρα από τα κλασσικά θέματα των εμπορικών διαπραγματεύσεων, που περιορίζονται συνήθως στο δασμολογικό πεδίο, ο Γύρος της Ουρουγουάης περιλάμβανε στο πρόγραμμά του την αναθεώρηση των κανόνων και των πειθαρχιών της GATT καθώς και την επεξεργασία πολυμερών

πειθαρχιών για τα λεγόμενα «νέα θέματα», τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τα συνδεδόμενα με τις εμπορικές συναλλαγές, τα επίσης συνδεδόμενα με τις εμπορικές συναλλαγές μέτρα επένδυσης καθώς και τις διεθνείς συναλλαγές υπηρεσιών.

Η διαπραγμάτευση περιλάμβανε επίσης τα λεπτά θέματα της γεωργίας και της κλωστοϋφαντουργίας, οι εμπορικές συναλλαγές των οποίων αποτελούσαν το αντικείμενο ειδικών κανόνων, οι οποίοι έπρεπε πλέον να ενταχθούν προοδευτικά στην GATT. Η ευρύτητα των αποτελεσμάτων του Γύρου της Ουρουγουάης έχει πρώτα από όλα σαν αποτέλεσμα ένα σημαντικό άνοιγμα των αγορών.

Η πρόσβαση στην αγορά των βιομηχανικών προϊόντων βελτιώθηκε σημαντικά με την ουσιαστική μείωση κατά τουλάχιστον 33% των δασμών που επιβάλλονταν από τις βιομηχανικές χώρες και πολλές αναπτυσσόμενες χώρες στους ακόλουθους τομείς: οικοδομικά υλικά, γεωργικά μηχανήματα, ιατροφαρμακευτικός εξοπλισμός, χάλυβας, μπύρα, οينوπνευματώδη, φαρμακευτικά προϊόντα, χαρτί, παιχνίδια και επίπλωση. Η προσφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσωπεύει μέση μείωση των τελωνειακών δασμών της τάξης 37% έως 38%.

Ως προς τα γεωργικά προϊόντα, η Ευρωπαϊκή Ένωση πέτυχε, αφενός, μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης προϊόντων και αφετέρου, τη συμβατότητα των αποτελεσμάτων του Γύρου της Ουρουγουάης με τους μηχανισμούς της αναθεωρημένης κοινής γεωργικής πολιτικής. Η συμφωνία καθιερώνει, για πρώτη φορά, την απελευθέρωση των συναλλαγών των γεωργικών προϊόντων.

Επίσης έγινε το πρώτο βήμα για την απελευθέρωση του εμπορίου των υπηρεσιών. Η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο των υπηρεσιών (GATS), περιλαμβάνει γενικούς κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές υπηρεσιών, ειδικές διατάξεις για συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών, καθώς και εθνικούς πίνακες που καθορίζουν τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που κάθε χώρα δέχεται να ανοίξει στο εμπόριο, με ενδεχόμενους περιορισμούς.

Τομεακά μέτρα εμπορικής πολιτικής

Στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και εμπορίου έχουν συναφθεί πολλές συμφωνίες και διακανονισμοί ιδιαίτερα σε ευαίσθητους τομείς .

Η πιο σημαντική από αυτές τις συμφωνίες είναι αυτή που αφορά το διεθνές εμπόριο των κλωστοϋφαντουργικών

προϊόντων, πιο γνωστή ως «πολυϊνικός διακανονισμός», που υπογράφηκε το 1974 και που οφείλει το όνομα της στο ότι καλύπτει τα περισσότερα υφαντουργικά προϊόντα.

Τα κράτη που υπέγραψαν αυτή τη συμφωνία ανέλαβαν την υποχρέωση να μην εισάγουν νέους μονομερής ή διμερής περιορισμούς στο εμπόριο των υφαντουργικών προϊόντων και να εξαλείψουν προοδευτικά τους υπάρχοντες ποσοτικούς περιορισμούς, εκτός εάν πρόκειται για περιπτώσεις που προβλέπονται ειδικά μέσα στη συμφωνία.

Η κοινότητα βάσισε την εξωτερική υφαντουργική της πολιτική, συνάπτοντας με παραγωγικές χώρες διμερείς συμφωνίες οι οποίες θεμελιώνονται ουσιαστικά στην αρχή του περιορισμού των ποσοτήτων των εξαγωγών από τους υπογράφοντες για έναν ορισμένο αριθμό προϊόντων, αλλά και με την εξασφάλιση μιας σταδιακής αύξησης των επιτρεπόμενων ποσοτήτων.

Μετά τη θέση σε ισχύ της εσωτερικής αγοράς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, την 1^η Ιανουαρίου 1993, οι ποσοτικοί περιορισμοί, που αποτελούσαν κατά το παρελθόν αντικείμενο διμερών διαπραγματεύσεων καθορίζονται πλέον συνολικά σε κοινοτικό επίπεδο. Οι διοικητικές διαδικασίες που συνδέονταν με τον προηγούμενο μηχανισμό των εθνικών

ποσοτώσεων καταργήθηκαν για να αντικατασταθούν από μια κεντρική διαχείριση των ποσοτώσεων, χάρη στην εφαρμογή του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης αδειών, που επιτρέπει τον έλεγχο μέσω συστήματος πληροφορικής των αδειών εισαγωγής που εκδίδουν τα κράτη – μέλη. Η Επιτροπή κλωστοϋφαντουργικών, που υπάρχει από το 1978 συντρέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διαχείριση των κοινοτικών ποσοτώσεων. Από το 1993 ειδικά ποσά εγγράφονται στον κοινοτικό προϋπολογισμό για να επιτρέψουν τη λειτουργία μιας πρωτοβουλίας κατά της απάτης στον κλωστοϋφαντουργικό τομέα.

Τα σιδηρουργικά προϊόντα αποτέλεσαν επίσης αντικείμενο μέτρων εμπορικής πολιτικής. Στα πλαίσια του σχεδίου εναντίον της κρίσης του χάλυβα, η επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή το 1978, μίαν «εξωτερική πτυχή» εσωτερικών μέτρων που επιδίωκαν την εξυγίανση της αγοράς των σιδηρουργικών προϊόντων της κοινότητας.

Οι συμφωνίες περιορισμού των ποσοτήτων, οι οποίες είχαν συναφθεί από τις σημαντικότερες εξαγωγικές χώρες καταργήθηκαν το 1993. Ο ρόλος των ομάδων επαφής ΕΚΑΧ περιορίζεται σε μια ανταλλαγή εμπορικών και τεχνικών

πληροφοριών με ορισμένες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, τη Ρωσία, τη Βραζιλία και την Κορέα.

Οι αυτόνομες ποσοτώσεις ΕΚΑΧ, αντικαθίστανται σιγά – σιγά από τις ευρωπαϊκές συμφωνίες, τις οποίες έχει συνάψει η κοινότητα με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Από το 1990, συζητήσεις διεξάγονται στους κόλπους της GATT για τη δημιουργία προϋποθέσεων ελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών, σιδηρουργικών προϊόντων, με αφετηρία τους αυστηρούς κανόνες που έχουν αποτελέσει το αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ της κοινότητας και των ΗΠΑ.

Το 1992 οι Ηνωμένες Πολιτείες υποκίνησαν διαδικασίες εναντίον των εισαγωγών σιδηρουργικών προϊόντων, προέλευσης πολλών χωρών, μεταξύ των οποίων και επτά κοινοτικών. Έτσι ένα σημαντικό μέρος των εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποβλήθηκε σε τελωνειακούς δασμούς. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το συμβούλιο, αντέδρασε καταγγέλλοντας τις αμερικάνικες διαδικασίες αντιντάμπινγκ και τις αντισταθμιστικές διαδικασίες στο πλαίσιο της GATT.

Στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, η κοινότητα κατέληξε σε συμφωνία με την Ιαπωνία ως προς το εμπόριο οχημάτων μέσα στην ενιαία αγορά. Σύμφωνα με την κοινή

δήλωση για τις σχέσεις μεταξύ της κοινότητας και της Ιαπωνίας, η συμφωνία για τα αυτοκίνητα, υπογράφηκε στη Χάγη στις 18 Ιουλίου 1991 και προβλέπει στενή συνεργασία μεταξύ των δυο μερών.

Έτσι η κοινοτική αγορά εναρμονίζεται, και οι εισαγωγές ελευθερώνονται προοδευτικά. Από την πλευρά της Ιαπωνίας οι εξαγωγές της, μετριάζονται κάθε φορά σύμφωνα με τη ζήτηση και την προσφορά, λαμβάνοντας υπόψιν και την κοινοτική παραγωγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι εξωτερικές σχέσεις της κοινότητας, που χρονολογούνται από τα πρώτα χρόνια της ύπαρξής της δεν πρέπει να συγχέονται με την εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία καθιερώνει η Συνθήκη του Μάαστριχ και η οποία πρέπει ακόμα να οριστεί.

Οι εξωτερικές σχέσεις της κοινότητας, όμως, εμπλεκόμενες με την κοινή εμπορική πολιτική ενίσχυσης στην ανάπτυξη, παίρνουν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Είτε το θέλουν είτε όχι, τα κράτη μέλη της κοινότητας θεωρούνται σαν μια ενότητα από τις τρίτες χώρες και η φωνή τους ακούγεται όταν παραμένουν ενωμένα. Βέβαια υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν το επιτυγχάνουν αυτό, αποσπώμενα από τα ίδια συμφέροντά τους και από τις ιδιαίτερες σχέσεις τους-πραγματικές ή φανταστικές- με ορισμένα τρίτα κράτη. Πάντως γενικά συντονίζονται και παίρνουν κοινές θέσεις ως προς τα μεγάλα θέματα της διεθνούς επικαιρότητας χάρη, ιδίως, στην ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία. Αυτή ξεκίνησε το 1970 με την «Έκθεση Davignon», η οποία πρόβλεπε διαδικασίες αμοιβαίας πληροφόρησης και τακτικές συνδιασκέψεις για την εναρμόνιση των θέσεων των κρατών μελών στα θέματα της διεθνούς

πολιτικής αλλά παρέμεινε επί πολύ άτυπη. Εκδηλωνόταν περιπτώσιακά στις πολιτικές θέσεις των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, στην αρχή, στις «Διασκέψεις Κορυφής» και αργότερα στα ευρωπαϊκά συμβούλια. Από τότε άρχισε να λειτουργεί η «πολιτική συνεργασία» μεταξύ των κρατών μελών.

Αλλά η ενιαία ευρωπαϊκή πράξη, που τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιουλίου 1978, είναι εκείνη που έδωσε ένα νομικό πλαίσιο στην ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία. Στον τίτλο 111 της ενιαίας πράξης τα κράτη μέλη ανέλαμβαναν την υποχρέωση να διατυπώνουν και να εφαρμόζουν από κοινού μια ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική και ειδικότερα να ενημερώνονται αμοιβαία και να διαβουλεύονται μεταξύ τους πάνω σε κάθε θέμα εξωτερικής πολιτικής που παρουσιάζει γενικό ενδιαφέρον, έτσι ώστε να εξασφαλίζουν ότι η συνδυασμένη επιρροή τους θα ασκείται κατά τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο με τον συντονισμό, τη σύγκλιση των θέσεών τους και την πραγματοποίηση κοινών δράσεων. Σε αυτά τα πλαίσια οι Δώδεκα, από το 1987, πήραν κοινές θέσεις πάνω στα μεγάλα προβλήματα της διεθνούς επικαιρότητας, ιδίως τις εξελίξεις στη Νότια Αφρική, τη μεταπολίτευση στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, την κρίση και τον πόλεμο στον κόλπο καθώς και τις βιαιοπραγίες στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Σε αυτά τα πλαίσια

επίσης η κοινότητα και τα κράτη μέλη της επιδίωκαν την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των βασικών ελευθεριών στον κόσμο. Ενώπιον των συνεχών και σοβαρών παραβιάσεων αυτών των ελευθεριών αντιδρούν από κοινού με εμπιστευτικά διαβήματα και με τη δημοσίευση δηλώσεων.

Ο ρόλος της κοινότητας στο Παγκόσμιο Εμπόριο

Με κριτήριο την ποσοστιαία συμμετοχή της στον όγκο του παγκόσμιου εμπορίου, η Ε.Κ. αποτελεί τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι κοινοτικές εξαγωγές αντιπροσωπεύουν περίπου το 17% των παγκόσμιων εξαγωγών, με δεύτερες τις εξαγωγές των ΗΠΑ (12% περίπου) και τρίτες τις εξαγωγές της Ιαπωνίας (10% περίπου). Ήδη από την ιδρυτική συνθήκη της Ρώμης, είχε προβλεφθεί, παράλληλα με τη δημιουργία της «Κοινής Αγοράς», η εφαρμογή μιας εξωτερικής εμπορικής πολιτικής που θα διασφάλιζε τα συμφέροντα της κοινότητας μέσα στο διεθνή ανταγωνισμό αλλά και θα προωθούσε το διεθνές εμπόριο και τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η πολιτική επιλογή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης για την ολοκλήρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς μέχρι το τέλος του 1992 ήταν φανερό πως έπρεπε να αντισταθμιστεί με

μέτρα εξωτερικής οικονομικής πολιτικής, που θα διασφάλιζαν, απέναντι στις τρίτες χώρες (ΗΠΑ, Ιαπωνία, Λατ. Αμερική, Τρίτος Κόσμος κ.λ.π.), ότι η Ευρώπη δεν θα μετατρέπóταν σε ένα «οικονομικό οχυρό» αυτάρκειας, προστατευτισμού και απομονωτισμού.

Στα πλαίσια αυτής της «διπλής φιλελευθεροποίησης» (ενιαία εσωτερική αγορά αφ' ενός και «ανοικτή» εμπορική και οικονομική πολιτική αφ' ετέρου), η Ευρωπαϊκή κοινότητα προώθησε και προωθεί τις εμπορικές της σχέσεις τόσο στα πλαίσια της GATT και των πολυμερών εμπορικών συμφωνιών της (ενεργός συμμετοχή της σε όλους τους «Γύρους» της GATT και ιδιαίτερα στον ανολοκλήρωτο ακόμη «Γύρο της Ουρουγουάης» όσο και στα πλαίσια διμερών συμφωνιών εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας της με ομάδες χωρών (π.χ. με τις χώρες ΑΚΕ) όσο και με μεμονωμένες χώρες (π.χ. με την Ιαπωνία ή τις ΗΠΑ).

Κατόπιν θα εξετάσουμε τις πιο σημαντικές εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της κοινότητας με ομάδες χωρών που γεωγραφικά εντοπίζονται στις χώρες ΑΚΕ, στις χώρες της ΕΖΕΣ και στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης του «πρώτου σοσιαλιστικού» block.

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Προς μία κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση πηγαίνει ένα βήμα μπροστά σχετικά με την Ενιαία Πράξη. Ενώ με αυτήν την τελευταία τα κράτη μέλη αναλάμβαναν την υποχρέωση να «επιδιώξουν» να διατυπώσουν και να εφαρμόσουν από κοινού μια ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική, με τον τίτλο V νέας Συνθήκης, αναλάμβαναν την υποχρέωση να καθορίζουν και εφαρμόζουν μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ). Παρατηρούμε ότι τα κράτη μέλη προχωρούν με μετρημένα βήματα σε αυτό το νέο πεδίο που συνεπάγεται στο μέλλον σημαντικές εκχωρήσεις εθνικής κυριαρχίας. Πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτή η νέα πολιτική πρέπει να εξελιχθεί με βάση την πρόοδο που θα έχει σημειωθεί και την πείρα που θα έχει αποκτηθεί μέχρι τότε.

Οι στόχοι της ΚΕΠΠΑ είναι: η διαφύλαξη των κοινών αξιών, την θεμελιωδών συμφερόντων και της ανεξαρτησίας της Ένωσης, η σύγχυση της ασφάλειας της Ένωσης και των κρατών μελών της, η διατήρηση της ειρήνης και η ενίσχυση της διεθνούς ασφαλείας, η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας, η ανάπτυξη και η εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η γενικότητα των στόχων της ΚΕΠΠΑ δείχνει ότι αυτή καλύπτει στην πράξη όλα τα θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων η Ένωση διαθέτει δύο μέσα: τη συστηματική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την άσκηση της πολιτικής τους και τη σταδιακή εφαρμογή κοινών δράσεων στους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη έχουν σημαντικά κοινά συμφέροντα. Τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποστηρίζουν ενεργά και χωρίς επιφύλαξη την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ένωσης και να απέχουν από κάθε δράση αντίθετη προς τα συμφέροντά της ή ικανή να θίξει την αποτελεσματικότητά της.

Στα πλαίσια της συστηματικής συνεργασίας τους που είναι στην πραγματικότητα η συνέχεια της προηγούμενης πολιτικής συνεργασίας, τα κράτη μέλη αλληλοενημερώνονται και συνεννοούνται στα πλαίσια του Συμβουλίου για κάθε ζήτημα ΚΕΠΠΑ που παρουσιάζει γενικό ενδιαφέρον έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι ασκείται η συνδυασμένη επιρροή τους με τον αποτελεσματικότερο τρόπο. Το Συμβούλιο υιοθετεί, όποτε το κρίνει αναγκαίο, κοινή θέση. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι εθνικές τους πολιτικές να είναι σύμφωνες με τις κοινές θέσεις.

Συντονίζουν τη δράση τους στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών και στις διεθνείς διασκέψεις και υποστηρίζουν στα πλαίσια αυτά, τις κοινές θέσεις.

Πιο ενδιαφέρουσα είναι η νέα έννοια της κοινής δράσης, γιατί συνεπάγεται συναφή μέτρα της Ένωσης και των κρατών μελών και μπορεί να ανοίξει το δρόμο για την εφαρμογή μιας πραγματικής εξωτερικής πολιτικής. Αυτό το νέο μέσο αντιπροσωπεύει ένα ποιοτικό άλμα, που χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη πειθαρχία των κρατών μελών και συνένωση όλων των μέσων που χρειάζονται για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης. Με βάση γενικούς προσανατολισμούς του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το Συμβούλιο (Υπουργός Εξωτερικών) αποφασίζει ότι ένα θέμα θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο κοινής δράσης και ορίζει την ακριβή της εμβέλεια, τους γενικούς και ειδικούς στόχους καθώς και τα μέσα, τις διαδικασίες και τους όρους και, αν είναι απαραίτητο, τη διάρκεια της εφαρμογής της. Εάν χρειαστεί, το Συμβούλιο αναθεωρεί τις αρχές και τους στόχους της κοινής δράσης. Αυτή δεσμεύει τα κράτη μέλη όσον αφορά τις θέσεις που λαμβάνουν και τη διεξαγωγή της δράσης τους.

Κάθε θέση που λαμβάνεται ή κάθε εθνική δράση που μελετάται κατ' εφαρμογήν κοινής δράσης γνωστοποιείται μέσα

σε προθεσμίες στις οποίες επιτρέπουν αν είναι αναγκαίο, προηγούμενη συνεννόηση στα πλαίσια του Συμβουλίου. Σε περίπτωση επιτακτικής ανάγκης, όμως ένα κράτος μέλος μπορεί να λάβει τα αρμόζοντα μέτρα και να ενημερώνει αμέσως το Συμβούλιο.

Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα ότι ένα θέμα θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο κοινής δράσης. Κατά την υιοθέτηση της κοινής δράσης και σε κάθε στάδιο της εξέλιξής της, το Συμβούλιο καθορίζει ομόφωνα τα θέματα ως προς τα οποία οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία.

Με δεδομένο ότι πρόκειται περί ενισχυμένης ειδικής πλειοψηφίας, οι αποφάσεις λαμβάνονται όταν έχουν συγκεντρώσει 54 τουλάχιστον ευνοϊκές ψήφους οκτώ τουλάχιστον κρατών μελών όπως αναφέρεται σε άρθρο της Συνθήκης.

Σε μια δήλωση προσαρτημένη στη Συνθήκη του Μάαστριχ, τα κράτη μέλη συμφωνούν ότι θα αποφεύγουν, κατά το δυνατόν, όσον αφορά τις αποφάσεις που απαιτούν ομοφωνία, να εμποδίζουν τη λήψη ομόφωνης απόφασης όταν υπέρ αυτής της απόφασης υπάρχει ειδική πλειοψηφία. Η

αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία.

Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας περιλαμβάνει το σύνολο των θεμάτων που αφορούν την ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπεριλαμβανομένης της εν καιρώ διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία μπορεί, σε δεδομένη στιγμή, να οδηγήσει σε κοινή άμυνα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 1993 καθόρισε με σαφήνεια τους στόχους της πολιτικής ασφαλείας. Αυτή πρέπει να αποβλέπει κυρίως στη μείωση των κινδύνων και των αστάθμητων παραγόντων που μπορούν να δείξουν την εδαφική ακεραιότητα και την πολιτική ανεξαρτησία της Ένωσης και των κρατών μελών της, τον δημοκρατικό τους χαρακτήρα, την οικονομική τους σταθερότητα, καθώς και τη σταθερότητα των γειτονικών τους περιοχών.

Σ' αυτό το σημείο ένας πολύ σημαντικός ρόλος προσδίδεται στη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ), πολιτικό – στρατιωτική συμμαχία, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 6 Μαΐου 1995 και η οποία περιλαμβάνει την αυτόνομη ένοπλη εμπλοκή όλων των υπογραφόντων σε περίπτωση επιθέσεως εναντίον ενός εξ' αυτήν. Η Συνθήκη του Μάαστριχ δηλώνει ότι η ΔΕΕ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και

αυτή εκπονει και εφαρμόζει τις αποφάσεις και τις δράσεις της Ένωσης που έχουν επιπτώσεις στον τομέα της άμυνας.

Γι' αυτό το λόγο, τα εννέα αρχικά κράτη μέλη της ΔΕΕ κάλεσαν τα τρία άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελλάδα, Ιρλανδία, Δανία) να ενταχθούν στη ΔΕΕ ή να γίνουν παραλήπτες και τα άλλα του ΝΑΤΟ να γίνουν συνδεδεμένα μέλη που μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στις δράσεις της ΔΕΕ.

Πράγματι, το 1993, η Ελλάδα έγινε δέκατο μέλος της ΔΕΕ, ενώ η Ιρλανδία και η Δανία προτίμησαν το καθεστώς του «παρατηρητού». Τα άλλα Ευρωπαϊκά μέλη του ΝΑΤΟ, η Νορβηγία, η Τουρκία, και η Ισλανδία θεωρούνται σαν «συνδεδεμένα μέλη» ενώ η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Σλοβακία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Λιθουανία, η Λετονία και η Εσθονία θεωρούνται ως «συνδεδεμένοι εταίροι».

Σε μια δήλωση προσαρτημένη στη Συνθήκη του Μάαστριχ τα κράτη μέλη της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης συμφωνούν ότι είναι ανάγκη να αναπτυχθεί μια αυθεντική ευρωπαϊκή ταυτότητα όσον αφορά την ασφάλεια και την άμυνα και να αναλάβει η Ευρώπη μεγαλύτερες ευθύνες για τα αμυντικά θέματα.

Η ΔΕΕ θα καταρτίσει κοινή ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική και θα μεριμνά για τη συγκεκριμένη εφαρμογή της με περαιτέρω ανάπτυξη του ιδιαίτερου επιχειρησιακού της ρόλου.

Ο επιχειρηματικός ρόλος της ΔΕΕ ενισχύεται με την εξέταση και τον καθορισμό κατάλληλων αποστολών, δομών και μέσων που καλύπτουν ιδιαίτερα: μια ομάδα σχεδιασμού της ΔΕΕ μια στενότερη στρατιωτική συνεργασία, συμπληρωματική του ΝΑΤΟ, ιδίως στους τομείς της διοικητικής μέριμνας, των μεταφορικών, της εκπαίδευσης και της στρατηγικής επαγρύπνησης, συνεδριάσεως των αρχηγών και γενικών επιτελείων της ΔΕΕ και στρατιωτικές μονάδες υπόλογες στη ΔΕΕ.

Το άρθρο 1.4 της Συνθήκης δεν αποκλείει την ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών σε διμερές επίπεδο στα πλαίσια της ΔΕΕ ή της Ατλαντικής Συμμαχίας στο βαθμό που αυτή η συνεργασία δεν αντισθένει στην πολυμερή συνεργασία ούτε την εμποδίζει. Στο άρθρο αυτό τονίζεται επίσης ότι η πολιτική της Ένωσης δεν θίγει την ιδιαιτερότητα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών, σέβεται τις υποχρεώσεις που απορρέουν για ορισμένα κράτη μέλη από το Σύμφωνο του βορείου Ατλαντικού και συμβιβάζεται με την κοινή πολιτική

ασφάλεια και άμυνας που διαμορφώνετε μέσα στο πλαίσιο αυτό.

Τα θεσμικά όργανα της ΔΕΕ (Συμβούλιο, Γενική Γραμματεία, Κοινοβουλευτική Συνέλευση) παραμένουν διάφορα από εκείνα της Ευρωπαϊκή Ένωσης, αλλά οφείλουν να καθιερώσουν στενή συνεργασία με αυτά και να εναρμονίσουν τους μεθόδους εργασίας τους. Γενικά, οι διατάξεις με την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας δεν υπόκεινται πλήρως στην κοινοτική διαδικασία. Εδώ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τις αρχές και τους γενικούς προσανατολισμούς. Με βάση αυτούς τους προϋπολογισμούς, το Συμβούλιο παίρνει τις αποφάσεις που απαιτούνται για τον καθορισμό και την εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ. Αποφασίζει με ομοφωνία εκτός από τα διαδικαστικά θέματα και τα θέματα τα οποία αποφασίζει να χειρίζεται με ειδική πλειοψηφία.

Για τα θέματα που υπάγονται στην ΚΕΠΠΑ η Προεδρία του Συμβουλίου εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχει την ευθύνη της εφαρμογής των κοινών δράσεων και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις.

Μια πολιτική επιτροπή, αποτελούμενη από διεθνής πολιτικών υποθέσεων, παρακολουθεί τη διεθνή κατάσταση

στους τομείς που εμπίπτουν στην ΚΕΠΠΑ και συμβάλλει στον καθορισμό των πολιτικών διατυπώνοντας γνώμες απευθυνόμενες στο Συμβούλιο, είτε μετά από αίτηση του είτε με δική της πρωτοβουλία.

Η Διάσκεψη για την ασφάλεια και την Συνεργασία στη Ευρώπη (ΔΕΣΕ), η οποία κατέληξε στην υπογραφή της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι την 1^η Αυγούστου 1975, καλείται επίσης να παίξει ένα σημαντικό για την πανευρωπαϊκή ασφάλεια και συνεργασία.

Η Πράξη του Ελσίνκι αναφέρει τις αρχές τις οποίες οι υπογράφωντες υποχρεούνται να σέβονται στα θέματα της ασφάλειας, της οικονομικής συνεργασίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Το 1989, η ΔΑΣΕ καθόρισε το πλαίσιο μιας νέας συμβατικής διαπραγμάτευσης, τη Διάσκεψη για τα συμβατικά όπλα στην Ευρώπη. Η ΔΑΣΕ συγκεντρώνει 52 κράτη: όλα τα κράτη της Δυτικής και της Κεντρικής Ευρώπης τα μέλη της νέας Κοινότητας Ανεξάρτητων Κρατών (πρώην ΕΕΣΔ), τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Μετά τη διάσκεψη κορυφής του Παρισιού του Νοεμβρίου 1990 και την υπογραφή του Χάρτη των Παρισίων για μια νέα Ευρώπη από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των συμμετεχόντων κρατών, οι δραστηριότητες

της ΔΑΣΕ αναπτύχθηκαν σημαντικά, αφενός στα πλαίσια των θεσμών της και, αφετέρου, με συνεδριάσεις μεταξύ των συνοδών.

Το «έγγραφο Ελσίνκι 11 – Οι προκλήσεις της αλλαγής» που δημοσιεύτηκε μετά τη διάσκεψη κορυφής του Ελσίνκι την 9 και 10 Ιουλίου 1992, εισάγει, μεταξύ άλλων, νέες διατάξεις για την πρόληψη συγκρούσεων και τη ρύθμιση κρίσεων.

Το Νοέμβριο του 1993 και μετά την ώθηση που δόθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών του Οκτωβρίου, υιοθετήθηκε μια πρώτη σειρά κοινών εργασιών, οι οποίες τέθηκαν αμέσως σε εφαρμογή: η αποστολή παρατηρητών κατά τις κοινοβουλευτικές εκλογές στη Ρωσία, η υποστήριξη της διοχέτευσης της ανθρώπινης βοήθειας στη Βοσνία – Ερζεγοβίνη, η υποστήριξη των ειρηνευτικών διαδικασιών στη Μέση – Ανατολή.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στις Βρυξέλλες τον Δεκέμβριο 1993 εγκαινίασε τη διαδικασία που οδηγεί στην υπογραφή ενός συμφώνου σταθερότητας στην Ευρώπη. Αυτό το σύμφωνο αφορά καταρχήν τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες έχουν προοπτικές ένταξης στην Ένωση και με τις οποίες αυτή έχει υπογράψει ή αρχίσει διαπραγματεύσεις σύναψης συμφωνιών. Στόχος του είναι να

συμβάλλει στη σταθερότητα προλαμβάνοντας τις εντάσεις και τις ενδεχόμενες διενέξεις στην Ευρώπη, ευνοώντας τις σχέσεις καλής γειτονείας και καλώντας τις χώρες να παγιοποιήσουν τα σύνορα τους και να ρυθμίσουν τα προβλήματα τους των εθνικών μειονοτήτων.

Οι Σχέσεις με τις χώρες ΑΚΕ

Πρόκειται για ένα σύνολο 70 περίπου χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) που αποφάσισαν - με την υπόδειξη και την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής κοινότητας - την συγκρότηση μιας διεθνούς οργάνωσης διακρατικού χαρακτήρα με αποκλειστικό στόχο τη συνολική και ενιαία ρύθμιση εμπορικών, χρηματοδοτικών και αναπτυξιακών ζητημάτων μεταξύ των χωρών αυτών και της Ευρωπαϊκής κοινότητας. Το σύνολο των χωρών ΑΚΕ έχουν οικονομίες ελάχιστα ανεπτυγμένες και με τις λεγόμενες «Συμφωνίες LOME» η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει αναλάβει την πολύπλευρη δέσμευση (με σοβαρά πάντως ανταλλάγματα) της υποβοήθειας της οικονομικής τους ανάπτυξης.

Σε σύγκριση με τους δυο αιώνες βιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι χώρες του Τρίτου Κόσμου έχουν αρχίσει την

αναπτυξιακή τους προσπάθεια σχετικά πρόσφατα, και μάλιστα όχι όλες. Οι επιπτώσεις από την αποικιοκρατία οι περιορισμένοι πλουτοπαραγωγικοί τους πόροι, τα ανελεύθερα καθεστώτα στις περισσότερες από αυτές και μια σειρά άλλοι παράγοντες, έχουν κρατήσει τις χώρες αυτές στα στάδια ανάπτυξης του παραδοσιακού αγροτικού τύπου. Τα παραδοσιακά γεωργικά προϊόντα και οι πρώτες ύλες των χωρών αυτών, εξακολουθούν να πωλούνται σε συγκριτικά χαμηλές τιμές, σε αντίθεση με τα εισαγόμενα, από τις ανεπτυγμένες χώρες, βιομηχανικά προϊόντα που έχουν ανάγκη. Αυτονόητα, υπάρχει μια θεαματική και σκανδαλώδη διαφορά μεταξύ του κατά κεφαλή ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος των χωρών αυτών και του μέσου κατά κεφαλή Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος της κοινότητας, όπως φυσικά και του υπόλοιπου ανεπτυγμένου κόσμου.

... Με αυτή τη βασική αφετηρία, η Αναπτυξιακή βοήθεια της Ε.Κ. έχει ως σκοπό την υποβοήθηση των χωρών του Τρίτου Κόσμου ώστε να επιταχύνουν την αναπτυξιακή τους προσπάθεια, αλλά και να συνεχίσουν σε έναν βαθμό, να αποτελούν τους πρωτογενείς παραγωγούς βασικών πρώτων υλών, που είναι απαραίτητες στην ευρωπαϊκή (και όχι μόνο) διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης.

Οι «Συμβάσεις LOME» (τέσσερις μέχρι σήμερα), αποτελούν ένα βασικό μέσο για την επίτευξη των πιο πάνω σκοπών. Η πρώτη «Σύμβαση Lome» υπογράφηκε το 1975 ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και σε 69 κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (AKL) που αποτελούσαν, προηγουμένως, αποικίες ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών. Από τότε ανανεώνεται και βελτιώνεται κάθε πενταετία. Μετά την Lome I του 1975 ακολούθησαν οι Συμβάσεις Lome II του 1979, Lome III του 1984 και Lome IV του 1989 που είναι και η πιο πρόσφατη.

Με τις «Συμβάσεις Lome» η Ευρωπαϊκή κοινότητα αναλαμβάνει τη δέσμευση να στηρίζει οικονομικά διάφορες αναπτυξιακές δραστηριότητες των χωρών ΑΚΕ, ο στόχος και ο τρόπος εφαρμογής των οποίων καθορίζονται μέσα από θεσμοθετημένες διαδικασίες συνεργασίας των συμβαλλόμενων μερών. Η χρηματοδότηση των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων υλοποιείται μέσα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και από τα δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Οι πόροι που διατίθενται από το LTA είναι κυρίως επιχορηγήσεις, ενώ παρέχονται επίσης (σε πολύ μικρό βαθμό πάντως) ειδικά δάνεια διάρκειας 40 ετών με επιτόκιο 1% και με περίοδο χάριτος δέκα ετών.

Επιπλέον, οι χώρες ΑΚΕ έχουν πρόσβαση στα δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, που όμως δίνονται με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο της αγοράς (το οποίο πάντως επιχορηγείται με τρεις ποσοστιαίες μονάδες από τα κεφάλαια τους LTA).

Στα πλαίσια του Συμφωνιών Lome λειτουργεί το «Ταμείο Σταθεροποίησης των Εσόδων από τις εξαγωγές» το ce Stabex.

Το Stabex έχει ως αποστολή την παροχή αντισταθμίσεων στις χώρες ΑΚΕ όταν τα έσοδά τους από τις εξαγωγές τους υφίστανται μείωση. Είναι δηλαδή ένα είδος ασφαλιστικού ταμείου που λειτουργεί με δυο πηγές, εσόδων από τη μια μεριά χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ), όταν τα έσοδα από την εξαγωγή των χωρών ΑΚΕ μειώνονται, αλλά από την άλλη, χρηματοδοτείται και από τις χώρες ΑΚΕ όταν αυξάνονται τα έσοδά της από τις εξαγωγές.

Με αυτή τη διπλή χρηματοδότηση διασφαλίζεται, σε κάποιο βαθμό, η σχετική σταθεροποίηση των εισπράξεων των χωρών ΑΚΕ από τις εξαγωγές τους για περίπου 50 γεωργικά τους προϊόντα.

Ένα παρόμοιο ταμείο, το «Sysmin» λειτουργεί επίσης ως σταθεροποιητής των εσόδων των χωρών ΑΚΕ από τις εξαγωγές των ορυκτών προϊόντων τους. Περιπτώ είναι να

επισημάνουμε πως τόσο το Stabex όσο και το Sysmin είναι ασφαλιστικές δικλείδες και για τις χώρες της κοινότητας που εισάγουν γεωργικά προϊόντα και ορυκτά από τις χώρες ΑΚΕ.

Πέραν των Συμφωνιών Lome, οι εμπορικές σχέσεις της Ε.Κ. και των χωρών ΑΚΕ έχουν προχωρήσει και σε άλλα θέματα που ενδιαφέρουν άμεσα τις χώρες ΑΚΕ: το 99,5% όλων των προϊόντων των ΑΚΕ που εξάγονται στην Ε.Κ. είναι απαλλαγμένα οποιωνδήποτε δασμολογικών επιβαρύνσεων. Με ειδική συμφωνία, η Ε.Κ. αγοράζει από τις χώρες ΑΚΕ 1,4 εκατ. Τόνους ζάχαρης στις ψηλές κοινοτικές τιμές της ζάχαρης.

Αλλά, από την άλλη μεριά, σε εξαγωγές υφαντουργικών προϊόντων των χωρών ΑΚΕ στην κοινότητα τελούν υπό τις αυστηρές προστατευτικές ρήτρες της «Πολυϊνικής Συμφωνίας».

Οι Συμφωνίες Lome δεν αποτελούν μονομερείς παραχωρήσεις της Ε.Κ. προς τις χώρες ΑΚΕ «φιλανθρωπικού τύπου». Η Ε.Κ. εξακολουθεί να εξαρτάται από τις εισαγωγές προϊόντων και, κυρίως, πρώτων υλών από τις χώρες αυτές.

Άρα, η Ε.Κ. έχει ζωτικό ενδιαφέρον για την σχετική σταθερότητα των τιμών τους και για τις καλές σχέσεις της με τις χώρες που τα παράγουν (οι οποίες, επαναλαμβάνεται, είναι πρώην αποικίες ευρωπαϊκών χωρών όπως της Γαλλίας, του Βελγίου, του Ην. Βασιλείου, της Ολλανδίας).

Στα πλαίσια αυτής ακριβώς της γενικότερης προστασίας ζωτικών κοινοτικών συμφερόντων, η Ε.Κ. εφαρμόζει τρεις πολύπλευρες πολιτικές, που αφορούν στην «Επισιτιστική Βοήθεια» στην «Αναπτυξιακή Βοήθεια με τις μη – συνδεδεμένες χώρες» και στα «Πρωτόκολλα με Μεσογειακές Χώρες».

«Η Επισιτιστική Βοήθεια» κυρίως με κοινοτικά αγροτικά προϊόντα που είναι σε μεγάλα πλεονάσματα λόγω της κοινής Αγροτικής Πολιτικής, αποστέλλεται δωρεάν σε χώρες του τρίτου κόσμου που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα εφοδιασμού τους σε βασικά είδη διατροφής, είτε λόγω αναπάντεχων φυσικών ή άλλων καταστροφών είτε λόγω διαρθρωτικών αιτίων.

Η «Αναπτυξιακή Βοήθεια σε μη – συνδεδεμένες χώρες» αφορά σε σχέσεις συνεργασίας που έχουν εγκαθιδρυθεί μεταξύ της Ε.Κ. και μιας σειράς χωρών εκτός ΑΚΕ 0 κυρίως Ασιατικές χώρες (Ινδία, Πακιστάν, Μπαγκλαντές) αλλά και ορισμένες χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Τα «Πρωτόκολλα Συνεργασίας με Μεσογειακές χώρες» συγκροτούν αυτό που ονομάζεται συνοπτικά, «Μεσογειακή Πολιτική» της Ε.Κ. και αφορούν αναπτυξιακή βοήθεια, όμοια περίπου με αυτήν των χωρών ΑΚΕ, για τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου.

Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών

Η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) δημιουργήθηκε το 1959 μετά από πρωτοβουλία του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο πίστευε ότι η ΕΟΚ πήγαινε πολύ μακριά και πολύ γρήγορα στον δρόμο της οικονομικής ολοκλήρωσης. Όταν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία πέρασαν από την ΕΖΕΣ εμπόδισε την επαναφορά τελωνειακών φραγμών μεταξύ των δυο ομάδων χωρών. Έτσι υπογράφηκαν, το 1972 και το 1973, συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ της κοινότητας και της Αυστρίας, της Σουηδίας και της Ελβετίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, της Φιλανδίας και της Πορτογαλίας, η οποία προσχώρησε με την σειρά της στην κοινότητα το 1986. Αυτές οι συμφωνίες κατήργησαν τους τελωνειακούς δασμούς και τους ποσοτικούς περιορισμούς στις ανταλλαγές βιομηχανικών προϊόντων. Επιπλέον η κοινότητα δέχτηκε να κάνει ορισμένες τροποποιήσεις στην κοινή γεωργική πολιτική για να επιτρέψει αμοιβαίες παραχωρήσεις στον γεωργικό τομέα.

Οι ελεύθερες συναλλαγές στον γεωργικό τομέα της ΕΖΕΣ λειτούργησαν μεταξύ της ΕΟΚ και της ΕΖΕΣ λειτούργησαν κατά ικανοποιητικό τρόπο και επέτρεψαν μια σταθερή αύξηση του εμπορίου μεταξύ των δυο ομάδων χωρών, το οποίο έφθασε

στα τέλη της δεκαετίας του '80 τα 25% του συνολικού εμπορίου της ΕΟΚ και μεταξύ 40 και 65% εκείνων των χωρών της ΕΖΕΣ.

Σε συνεδρίαση τους στο Λουξεμβούργο στις 9 Απριλίου 1984, οι υπουργοί εξωτερικών των χωρών της ΕΟΚ και της ΕΖΕΣ διαπίστωσαν την καλή λειτουργία των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών – ιδίως από τον Ιανουάριο του 1984, οπότε εξάλειψαν τα τελευταία δασμολογικά εμπόδια και οι τελευταίοι ποσοτικοί περιορισμοί και από τις δυο πλευρές για τα βιομηχανικά προϊόντα – και αποφάσισαν να διευρύνουν τη μεταξύ τους συνεργασία σε νέα πεδία.

Έτσι μια και μόνη Συνθήκη που συνδέει την ΕΟΚ με τις χώρες της ΕΖΕΣ, αντί των διμερών συνθηκών, θα καλύπτει όλα τα νομικά θεσμικά αλλά και ουσιαστικά θέματα του νέου οικονομικού χώρου. Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ), ο οποίος μετά το δημοψήφισμα της 6^{ης} Δεκεμβρίου 1992 στην Ελβετία δεν περιλαμβάνει αυτή τη χώρα, προορίζεται να δώσει νέα ώθηση στις προνομιακές σχέσεις που συνδέουν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με τις χώρες της ΕΖΕΣ από τη σύναψη των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών το 1972 και το 1973.

Έχει ως στόχο να αποτελέσει ένα δυναμικό και ομογενές σύνολο, βασιζόμενο σε κοινούς κανόνες και σε ίσους όρους ανταγωνισμού.

Η συμφωνία ΕΟΚ προβλέπει την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ της κοινότητας και των χωρών της της ΕΖΕΣ σε τομείς που επηρεάζουν τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Πρόκειται για τις λεγόμενες «οριζόντιες πολιτικές» ιδίως την κοινωνική πολιτική, την προστασία των καταναλωτών, το περιβάλλον, τις στατιστικές και το δίκαιο των εταιρειών, καθώς και τις «συνοδευτικές πολιτικές», ιδίως την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, την πληροφόρηση, την εκπαίδευση, τη νεολαία, τον οπτικοακουστικό τομέα, τις ΜΜΕ και τον τουρισμό. Ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τη γεωργία, την αλιεία και τις μεταφορές προβλέπονται σε διμερές συμφωνίες που συνοδεύουν την συμφωνία ΕΟΚ. Οι χώρες της ΕΖΕΣ συμμετέχουν πράγματι στη χρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής υπέρ της Ελλάδας, της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας.

Οι χώρες της ΕΖΕΣ, την 1^η Ιανουαρίου 1994 εισήλθαν σε μια σειρά κύκλων οι οποίοι αποτελούν την νέα πολιτική γεωγραφία της Ευρώπης και ο σκληρός πυρήνας των οποίων αποτελείται από τις χώρες που έχουν αποφασίσει να ενωθούν όχι μόνο στο οικονομικό και εμπορικό επίπεδο αλλά επίσης και στο νομισματικό και το πολιτικό. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου αποφάσισε στις 12 Δεκεμβρίου 1992, την έναρξη

διαπραγματεύσεων με την Αυστρία, την Σουηδία, την Φινλανδία και την Νορβηγία. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κέρκυρας, στις 24 Ιουνίου 1994, οι δεκαέξι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων υπέγραψαν τις Συνθήκες ένταξης αυτών των χωρών. Η Ελβετία κατέθεσε αίτηση ένταξης στην κοινότητα στις 20 Μαΐου 1992.

Κεντρική και ανατολική Ευρώπη

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80, η Σοβιετική Ένωση (ΕΣΣΔ) και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, που ήταν τότε γνωστές ως «δορυφόροι», τηρούσαν κατ' αρχήν ένα χαμηλό επίπεδο συναλλαγών με τις «κεφαλαιοκρατικές» χώρες, και οι εισαγωγές τους περιορίζονταν σε ορισμένα προϊόντα που δεν μπορούσαν να παράγουν σιτάρι ή να κατασκευάσουν (ψηλή τεχνολογία) σε αρκετές ποσότητες. Μόνον στα τέλη της δεκαετίας του '80 οι περισσότερες Ανατολικές χώρες και τελικά και η ίδια η ΕΣΣΔ αποφάσισαν να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις τους με την κοινότητα διαπιστεύοντας διπλωματικές αποστολές σ' αυτή και συνάπτοντας συμφωνίες εμπορίου και εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας μαζί της.

Όταν στο τέλος του 1989, επιταχύνθηκε η ιστορία με την πτώση του ενός μετά το άλλο των κομμουνιστικών καθεστώτων

των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η κοινότητα έσπευσε σε βοήθεια αυτών των χωρών για να ενθαρρύνει τις πολιτικές μεταρρυθμίσεις και την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα των οικονομιών τους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, την 26 και 27 Ιουνίου 1989, διακήρυξε την απόφαση της κοινότητας και των κρατών μελών της να παίξουν ένα δραστήριο ρόλο υποστήριξης των αλλαγών στην Σοβιετική Ένωση και στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Για να αντεπεξέλθει στην αποστολή της, η Επιτροπή συγκάλεσε, στις Βρυξέλλες, την 1^η Αυγούστου 1989, μια πρώτη σύσκεψη για διαβουλεύσεις είκοσι τεσσάρων χωρών, μεταξύ των οποίων ήταν όλα τα μέλη του ΟΟΣΑ, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα και ο Όμιλος του Παρισιού, που περιλαμβάνει όλες τις πιστώτριες χώρες.

Όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι ήταν έτοιμοι να συμμετάσχουν στην ενίσχυση των δυο κρατών και καθόρισαν τις κύριες προτεραιότητες του προγράμματος ενίσχυσης: βελτίωση των δυνατοτήτων εξαγωγής, ενίσχυση της επαγγελματικής κατάρτισης (συμπεριλαμβανομένης εκείνης για διευθυντικά στελέχη), ενθάρρυνση των επενδύσεων και της ίδρυσης μεικτών επιχειρήσεων και συνεργασία στον τομέα του περιβάλλοντος.

Το 1991 ξεκίνησαν προγράμματα περιφερειακής συνεργασίας σε πολλές χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στα πεδία της στατιστικής της τυποποίησης, των τελωνείων, της διοίκησης και του περιβάλλοντος. Το 1992, τα προγράμματα επεκτάθηκαν στις μεταφορές, στις τηλεπικοινωνίες, την ενέργεια και την πυρηνική ασφάλεια.

Το πρόγραμμα της διευρωπαϊκής κινητικότητας για τις πανεπιστημιακές σπουδές (TEMPUS) ακολουθεί τις γενικές γραμμές των κοινοτικών προγραμμάτων ανταλλαγών φοιτητών, αλλά είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Προβλέπει αφ' ενός τη θέση σ' εφαρμογή μεικτών σχεδίων εκπαίδευσης μεταξύ των Πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων αυτών των χωρών και των ομολόγων τους τουλάχιστον δυο κρατών μελών της κοινότητας και αφετέρου την ενθάρρυνση της κινητικότητας των διδασκόντων, των φοιτητών και των διοικητικών υπαλλήλων .

Τα πεδία προτεραιότητας που καλύπτει το TEMPUS είναι η διαχείριση, η διοίκηση των επιχειρήσεων και η διδασκαλία γλωσσών.

Σε διμερές επίπεδο, οι Ευρωπαϊκές συμφωνίες, οι οποίες επιτρέπουν την εγκαθίδρυση ειδικών σχέσεων και αντανακλούν

την αυξανόμενη αλληλεξάρτηση μεταξύ της κοινότητας και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, αντικατέστησαν τις συμφωνίες εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας.

Καθόσον αφορά τον πολιτικό διάλογο, οι συμφωνίες καθιερώνουν τακτικές συναντήσεις στο υψηλότερο επίπεδο για θέματα κοινού ενδιαφέροντος, ειδικά στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής.

Οι συνδεδεμένες χώρες μπορεί να ευθυγραμμίζονται με τις κοινές θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να παίρνουν μέρος στην εφαρμογή των κοινών δράσεών της.

Ασία και Ωκεανία

Η Ιαπωνία παρουσιάζει για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλήματα τελείως άλλης φύσης. Πρόκειται για την ανισορροπία των εμπορικών συναλλαγών γιατί οι εξαγωγές αυτής της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι τρεις φορές υψηλότερες από τις εισαγωγές της. Η Ιαπωνία ευνοείται στις σχέσεις με τις άλλες βιομηχανικές χώρες από ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά, όπως τις περιορισμένες κοινωνικές δαπάνες, το χαμηλό επίπεδο των αμυντικών δαπανών και μια περιορισμένη βοήθεια στις υπό ανάπτυξη χώρες. Αλλά η επιτυχία της Ιαπωνικής πολιτικής εδρεύει κυρίως πάνω σε τρεις

βασικούς οικονομικούς παράγοντες: τη μεγάλη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα, τη μεγάλη οργάνωση της εσωτερικής αγοράς, τη βιομηχανική στρατηγική και την καλοσχεδιασμένη εμπορική στρατηγική.

Ειδικά όσον αφορά τις εμπορικές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι παράγοντες της ανισορροπίας είναι: η συγκέντρωση των ιαπωνικών εξαγωγών σε ένα περιορισμένο αριθμό τομέων με προϊόντα υψηλής ποιότητας και τεχνολογίας, με πολύ αποτελεσματικές εμπορικές μεθόδους υποστηριζόμενες από ένα ευνοϊκό χρηματοδοτικό καθεστώς και η διασπορά των ευρωπαϊκών αντιδράσεων, παρά τις εκκλήσεις της επιτροπής και του Συμβουλίου για κοινοτική αλληλεγγύη.

Σε τομεακό επίπεδο, ορισμένα θετικά αποτελέσματα υπάρχουν ως προς το άνοιγμα της ιαπωνικής αγοράς στους τομείς του αυτοκινήτου των ιατρικών εξοπλισμών και των καλλυντικών προϊόντων. Η μεταρρύθμιση του ιαπωνικού φορολογικού συστήματος, που τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 1989, παρείχε ορισμένα στοιχεία που επιζητούσε από καιρό η κοινότητα, όπως τη ρύθμιση του προβλήματος των διακριτικών φορολογικών μεταχειρίσεων των αυτοκινήτων μεγάλου κυλινδρισμού και των οινόπνευματων ποτών.

Το διαρκές πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Ιαπωνίας επέτρεψε μια σημαντική αύξηση των επενδύσεων αυτής της χώρας στο εξωτερικό.

Ενώ, όμως, η Ευρώπη είναι μια από τις πιο σταθερές περιοχές του κόσμου από πολιτική και οικονομική άποψη, δέχτηκε μέχρι τώρα μόνον 20% αυτών των επενδύσεων.

Πάντως, τα τελευταία χρόνια υπάρχουν τάσεις σημαντικής αύξησης των ιαπωνικών επενδύσεων στην Ευρώπη. Αυτό οφείλεται όχι μόνο στις συνεχείς και συντονισμένες προσπάθειες των Δώδεκα, αλλά κυρίως στην έλξη της μεγάλης ενιαίας αγοράς του 1993.

Η εντατικοποίηση των σχέσεων κοινότητας – Ιαπωνίας, οδήγησε στην έγκριση, στις 18 Ιουλίου 1991, κοινής δήλωσης παρόμοιας μ' εκείνες που καθορίζουν τις σχέσεις της Κοινότητας με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά. Αυτή η δήλωση κωδικοποιεί τις αρχές και τους γενικούς στόχους της συνεργασίας μεταξύ των δυο μερών, διευκρινίζοντας ιδίως το ότι η πρόσβαση στις αγορές τους πρέπει να είναι δίκαια και να προσφέρει παρόμοιες δυνατότητες με την εξάλειψη των εμποδίων στις συναλλαγές και τις επενδύσεις. Προβλέπει επίσης το πλαίσιο και τις διαδικασίες του διαλόγου με ετήσιες διασκέψεις κορυφής και περιοδικές συναντήσεις.

Καθόσον αφορά ειδικότερα τις ανταλλαγές αυτοκινήτων, η Κοινότητα και η Ιαπωνία συμφώνησαν, στις 31 Ιουλίου 1991, πάνω σε μια λύση που έχει σαν στόχο την προοδευτική απελευθέρωση της ενιαίας αγοράς αλλά με την πρόληψη μεγάλων διαταράξεων από τις ιαπωνικές εξαγωγές. Το 1993 τέθηκε σε εφαρμογή μια νέα μέθοδος ανάλυσης των εμπορικών σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ιαπωνίας. Γνωστή ως TAM (Trade Assessment Mechanism), η μέθοδος αυτή είναι στην ουσία μια διαδικασία βασισμένη στη συνεργασία των δυο μερών, με την οποία αυτά αναλύουν κατά τρόπο αντικειμενικό τα μεγέθη από τα οποία προκύπτουν οι συγκριτικές συνθήκες που διαμορφώνονται για τα κοινοτικά προϊόντα στην ιαπωνική αγορά.

Πρώτη κοινή πρωτοβουλία της Κοινότητας και της Ιαπωνίας είναι η δημιουργία του Κέντρου Βιομηχανικής Συνεργασίας Ευρωπαϊκής Κοινότητας – Ιαπωνίας. Με έδρα το Τόκυο, αυτό το κίνητρο αποβλέπει στην ανάπτυξη της βιομηχανικής συνεργασίας, ιδίως με την οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης στη διαχείριση για στελέχη ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, παρέχονται πληροφορίες ως προς το βιομηχανικό περιβάλλον της Ιαπωνίας και τις δυνατότητές

του και προσφέροντας προγράμματα για ευρωπαίους ειδικούς σε θέματα εναλλακτικών ενεργειών.

Εμπορικές διαφορές άλλου είδους υπάρχουν επίσης με την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία από τη θέση σε λειτουργία της κοινής γεωργικής αγοράς και ιδίως από την ένταξη του ηνωμένου Βασιλείου στην κοινότητα. Αυτή η χώρα ήταν πράγματι η παραδοσιακή αγορά για τα γεωργικά προϊόντα των δυο χωρών της Ωκεανίας. Παρόλο που το Ηνωμένο Βασίλειο επιδίωξε και εν μέρει πέτυχε να προστατεύσει τα συμφέροντά τους, η αλήθεια είναι ότι η ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου διατάραξε τις συναλλαγές με τους δυο πρώην εταίρους της Κοινοπολιτείας. Υπάρχουν βέβαια πάντα στενοί πολιτικοί, οικονομικοί και πολιτιστικοί δεσμοί αυτών των χωρών με την Ευρώπη.

Πράγματι, σε μεγάλο αριθμό πολιτικών προβλημάτων που απασχολούν τον δυτικό κόσμο, η Κοινότητα και η Αυστραλία έχουν κοινές θέσεις. Αλλά όμως οι οικονομικές τους σχέσεις εξακολουθούν να είναι τεταμένες. Τα κύρια προβλήματα για την Αυστραλία είναι η πρόσβαση των προϊόντων της στην κοινή γεωργική αγορά και ο ανταγωνισμός που υφίσταται από κοινοτικά γεωργικά προϊόντα σε τρίτες αγορές.

Η Κοινότητα, από την πλευρά της, διαμαρτύρεται για τον αυστραλιανό προστατευτισμό στον βιομηχανικό τομέα. Υπογραμμίζει ότι οι κοινοτικές εισαγωγές πρώτων υλών έχουν αυξηθεί ουσιαστικά και εξακολουθούν να αναπτύσσονται. Αυτές οι εισαγωγές και οι κοινοτικές επενδύσεις θα πρέπει να επιτρέψουν μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα στην Αυστραλία να βελτιώσει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της με την Κοινότητα. Ήδη τα δυο μέρη θεωρούν ικανοποιητικές τις σχέσεις τους από τη συμφωνία του 1982 σχετικά με τις εξαγωγές πυρηνικών υλικών της Αυστραλίας προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, καθώς και από την συνεργασία τους, από το 1986, στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης. Τέλος, η συμφωνία της GATT του 1993 μπορεί να επιλύσει τις απομένουσες διαφορές μεταξύ των δυο μερών.

Τα εμπορικά προβλήματα μεταξύ της Κοινότητας και της Νέας Ζηλανδίας ρυθμίστηκαν για τέσσερα χρόνια, από την 1^η Ιανουαρίου 1989, χάρη στους διακανονισμούς ως προς τις λεπτομέρειες εισαγωγής βουτύρου και πρόβειου και αίγειου κρέατος. Εκτός από τη ρύθμιση του επιπέδου των εισαγωγών που επιτρέπονται κάθε χρόνο, αυτοί οι διακανονισμοί θέτουν σε εφαρμογή ένα σύστημα επιτήρησης των τιμών.

Βόρεια Αμερική

Η Κοινότητα είναι ο πρώτος εμπορικός εταίρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (τόσο όσον αφορά τις εξαγωγές και τις εισαγωγές) και συνδέεται με αυτή τη χώρα με παραδοσιακούς πολιτιστικούς και συναισθηματικούς δεσμούς καθώς και με τα κοινά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα, τα οποία συγκεκριμενοποιούνται μέσα σε διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ και το ΝΑΤΟ.

Από πολιτική άποψη, οι Ηνωμένες Πολιτείες υποστήριζαν πάντοτε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Αυτό δεν εμπόδισε όμως την ύπαρξη ενός έντονου οικονομικού ανταγωνισμού μεταξύ των δυο πλουσιότερων περιοχών του πλανήτη.

Στις αρχές της δεκαετίας του '80, η παγκόσμια οικονομική ύφεση και εξασθένηση της ανταγωνιστικότητας των ΗΠΑ λόγω των υψηλών τιμών του δολαρίου διέβρωσαν τις θέσεις της αμερικάνικης βιομηχανίας και γεωργίας τόσο στις εξωτερικές αγορές όσο και στην εσωτερική αγορά. Αυτό οδήγησε τις ομάδες πιέσεων (Lobbies) των δυο τομέων να ασκήσουν έντονη πίεση πάνω στη διοίκηση και στο Κογκρέσο για τη θέσπιση προστατευτικών μέτρων.

Η αύξηση του ελλείμματος του αμερικανικού εμπορικού ισοζυγίου το 1986 και το 1987 έκανε ακόμη εντονότερες τις

πιέσεις του Κογκρέσου πάνω στην αμερικανική κυβέρνηση για τη λήψη προστατευτικής νομοθεσίας.

Αυτή αφορούσε ιδίως ένα γενικό υπερφόρο πάνω στις εισαγωγές, μια μεταρρύθμιση της εμπορικής νομοθεσίας αποβλέπουσα στην επιβολή υποχρεωτικών αντιποίνων εναντίον των χωρών που δεν εξασφαλίζουν ελεύθερη πρόσβαση στα προϊόντα και τις υπηρεσίες των ΗΠΑ, ένα σύστημα ποσοτικών περιορισμών για τα υφαντουργικά προϊόντα και τα υποδήματα, ένα διακριτικό φορολογικό καθεστώς για ορισμένες κατηγορίες εισαγωγών και ένα σύνολο μέτρων για την ενθάρρυνση του κοινού να «αγοράζει αμερικάνικα». Η Κοινότητα αντέδρασε βίαια εναντίον αυτών των πρωτοβουλιών με παραστάσεις στην Κυβέρνηση και το Κογκρέσο των ΗΠΑ και με τη λήψη ορισμένων αντιποίνων έναντι των αμερικανικών εξαγωγών (ιδίως στους τομείς του χάλυβα και των οπωροκηπευτικών). Μετά από την κοινοτική αντίδραση μπόρεσαν να λυθούν μερικά μακροχρόνια προβλήματα, ιδίως ως προς τα οπωροκηπευτικά και τα ζυμαρικά. Ορισμένες διαφορές που υπήρξαν μεταξύ της ΕΟΚ και των ΗΠΑ επιλύθηκαν χάρη στις διαδικασίες της GATT.

Ο Γενικός Νόμος για το εμπόριο και τον ανταγωνισμό (Omnibus Trade and Competitiveness Act), που θεσπίστηκε

στις 23 Αυγούστου 1988 μετά από τρία χρόνια έντονων διαξιφισμών στο Κογκρέσο, είναι πηγή νέων εντάσεων μεταξύ της Κοινότητας και των ΗΠΑ. Κύριος στόχος αυτού του νόμου είναι να ανοίξει τις εξωτερικές αγορές στα προϊόντα και τις υπηρεσίες των ΗΠΑ και να δώσει σ' αυτές δραστικά νομικά μέσα για να επιβάλλουν αντίποινα έναντι εμπορικών εταίρων, τους οποίους θεωρούν ότι εφαρμόζουν αθέμιτο ανταγωνισμό. Θέτει, πράγματι, σε λειτουργία ένα ευρύ σύστημα επιτήρησης των εμποδίων στο εμπόριο αμερικανικών προϊόντων και ρυθμίζει νέους τομείς εμπορίου, όπως των τηλεπικοινωνιών και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Σε έκθεση της 5^{ης} Μαΐου 1994, ως προς τους αμερικανικούς φραγμούς στις συναλλαγές και στις επιδόσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ υπογραμμίζει την βελτίωση των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρει τα κύρια πεδία όπου η πρόσβαση στην αμερικανική αγορά είναι δύσκολη ή αδύνατη. Πρόκειται για τη μονόπλευρη και εκτός του αμερικανικού εδάφους εφαρμογή της αμερικανικής εμπορικής πολιτικής, τη συνήθη προσφυγή στην έννοια της εθνικής ασφάλειας, τις δημόσιες συμβάσεις και το σύστημα προτιμήσεων «Buy American», τις διακρίσεις στα θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας

και τους όρους παραχώρησης της εθνικής μεταχείρισης στους οικονομικούς παράγοντες που δεν ελέγχονται από αμερικανικές επιχειρήσεις.

Αν και τα «τεχνικά» προβλήματα απέχουν ακόμη πολύ από την οριστική επίλυση τους, η επιτάχυνση της ιστορίας στο τέλος του 1989 έδωσε νέα πνοή στις σχέσεις των Ηνωμένων Πολιτειών με την Κοινότητα. Οι ΗΠΑ κατάλαβαν ότι η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς είναι αναπόφευκτη και ότι η Κοινότητα, η οποία εξαρτάται πολύ από το εξωτερικό εμπόριο, δεν μπορεί να γίνει «Ευρώπη φρούριο», δηλαδή να κλειστεί στον εαυτό της.

Επιπλέον κατάλαβαν ότι μια κοινότητα ενωμένη και δυνατή είναι απαραίτητη ως αντίβαρο στις έντονες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές αναστατώσεις τις οποίες διέρχονται, οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Έτσι τον Απρίλιο του 1990 ο τότε πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών συμφώνησαν στην σύγκλιση συσκέψεων σ' αυτό το επίπεδο σε κάθε αλλαγή προεδρίας της Κοινότητας, δηλαδή κάθε εξάμηνο.

Αυτή η μεταβολή στις σχέσεις οδήγησε, στις 22 Νοεμβρίου 1990, στην υιοθέτηση μιας διατλαντικής διακήρυξης

από τις ΗΠΑ, αφενός, και από την Κοινότητα και τα κράτη μέλη της, αφετέρου.

Θεωρώντας ότι οι σχέσεις τους αποτελούν σημαντικό παράγοντα πολιτικής σταθερότητας σ' έναν συνεχώς μεταλασσόμενο κόσμο, τα δυο μέρη ανέλαβαν την υποχρέωση να αναπτύξουν την συνεργασία τους με βάση την ισότητα και για αυτό τον σκοπό, συμφώνησαν να διαβουλεύονται πάνω στα σημαντικά θέματα κοινού ενδιαφέροντος και να εντατικοποιήσουν τον διάλογο μεταξύ τους με τη δημιουργία επίσημα διαρθρωμένων επαφών.

Αυτός ο διάλογος, επέτρεψε καλύτερο συντονισμό των πολιτικών των δυο μερών ως προς τη βοήθεια προς τη Ρωσία, τις συγκρούσεις στη Γιουγκοσλαβία και την ειρηνευτική διαδικασία στην Εγγύς Ανατολή.

Κατά το Γύρο της Ουρουγουάης η προσυμφωνία του Blair – House που συνάφθηκε μεταξύ των ηνωμένων Πολιτειών και της κοινότητας στις 28 Νοεμβρίου 1992, ήταν η προϋπόθεση για την πρόοδο των πολυμερών διαπραγματεύσεων και την επίτευξη της τελικής συμφωνίας της GATT.

Εξάλλου, μπόρεσαν να βρεθούν λύσεις σε μια σειρά εμπορικών διαφορών, ιδίως των σχετικών με το εμπόριο

πολιτικών αεροσκαφών μεγάλης δυναμικότητας και σχετικά με την πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις.

Άλλα προβλήματα παραμένουν, ιδίως ως προς μονωτικά σιδηρουργικά προϊόντα. Μακροπρόθεσμα όμως, ο διάλογος αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της σύγκλισης των κανονισμών που έχουν επίπτωση στην οικονομική ζωή της κοινότητας και των ΗΠΑ, έτσι ώστε να προλαμβάνεται η εμφάνιση προβλημάτων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες φαίνεται να αποδέχονται το γεγονός ότι η Κοινότητα επιδιώκει να εκφράσει την ταυτότητα της στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και της ασφάλειας στην Ευρώπη.

Οι σχέσεις της Κοινότητας με τον Καναδά, υπήρξαν επίσης αρκετά ταραγμένες, παρά την ύπαρξη ικανοποιητικών συμφωνιών: της συμφωνίας συνεργασίας του 1959 μεταξύ της Ευρατόμ και του Καναδά σχετικά με την ειρηνική χρησιμοποίηση της ατομικής ενέργειας, της συμφωνίας του 1976 μεταξύ της ΕΟΚ και του Καναδά σχετικά με τις εμπορικές συναλλαγές, τη βιομηχανία και την επιστήμη και της συμφωνίας του 1981 για την αλιεία. Η καναδική πολιτική ανάπτυξης των πιο δύσκολων περιοχών της χώρας συνοδευόμενη από διάφορους ελέγχους της οικονομικής δραστηριότητας και των επενδύσεων, οδήγησε όμως, σε έντονο εμπορικό

προστατευτισμό, εκδηλωνόμενο με διάφορους περιορισμούς και ποσοτώσεις εισαγωγής, καθώς και μη καταχρηστική χρησιμοποίηση των κανόνων διασφάλισης της GATT.

Επιπλέον, οι σχέσεις μεταξύ της Κοινότητας και του Καναδά υπέφεραν, κατά τη δεκαετία του '80, από τις επιπτώσεις της παρατεινόμενης ύφεσης πάνω στο σύστημα του διεθνούς εμπορίου. Η Κοινότητα παρατήρησε πολλές φορές ότι οι канаδικές αρχές έπαιρναν μέτρα που απέβλεπαν στην ελάφρυνση της πίεσης του εξωτερικού ανταγωνισμού πάνω σε ορισμένους τομείς της οικονομίας. Χάρη στις επαφές των κοινοτικών με τις канаδικές αρχές πολλά προβλήματα τέτοιου είδους επιλύθηκαν. Επιπλέον, χάρη στη συμφωνία πλαίσιο του 1976, η βιομηχανική συνεργασία αναπτύχθηκε σε πέντε τομείς: των μεταλλευμάτων και των μετάλλων, του ουρανίου και άλλων πυρηνικών υλικών, των προϊόντων της δασοκομίας, των αστικών συγκοινωνιών και της ορθολογικής χρησιμοποίησης της ενέργειας.

Ενώ στο σύνολό τους οι σχέσεις της Κοινότητας με τον Καναδά ήταν ικανοποιητικές, προστριβές υπήρχαν σε ορισμένα ειδικά θέματα.

Έτσι, τη δεκαετία του '80, οι ενέργειες αντιντάμπινγκ και οι αντισταθμιστικοί δασμοί που επέβαλλαν οι канаδικές αρχές

αυξήθηκαν σημαντικά. Το 1986, π.χ. ο Καναδάς επέβαλε αντισταθμιστικούς δασμούς στις εισαγωγές βόρειου κρέατος και ζυμαρικών κοινοτικής προέλευσης. Η Κοινότητα κατέφυγε στις διαδικασίες επίλυσης των διαφορών της GATT και πράγματι ορισμένα προβλήματα επιλύθηκαν έτσι.

Άλλα προβλήματα, όμως, παραμένουν, όπως κυρίως εκείνο της εισαγωγής, διακίνησης και πώλησης οينوπνευματωδών ποτών από τους καναδικούς οργανισμούς εμπορίας και αυτό παρά τα συμπεράσματα της ειδικής ομάδας της GATT.

Από το 1988 όμως υπάρχουν τακτικές συναντήσεις υψηλού επιπέδου, οι οποίες έδωσαν ένα νέο δυναμισμό στις σχέσεις μεταξύ της Κοινότητας και τον Καναδά. Έτσι η Κοινότητα και τα κράτη μέλη της, αφενός, και ο Καναδάς αφετέρου, υπόγραψαν στις 22 Νοεμβρίου του 1990 μια διακήρυξη, η οποία βασιζόμενη στις προνομιούχες σχέσεις που έχουν καθιερωθεί από τη συμφωνία – πλαίσιο του 1976, ενισχύει το επίσημο πλαίσιο διαβουλεύσεων για να δοθεί στη συνεργασία αυτή μακρόπνοη προοπτική. Το νέο πνεύμα συνεργασίας εκδηλώνεται σε ευαίσθητα σημεία, όπως εκείνο της διαχείρισης και της εποπτείας των αλιευτικών πόρων και εκείνο των φυτοϋγειονομικών διακανονισμών.

Λατινική Αμερική

Αναφέραμε στο πρώτο τμήμα του κεφαλαίου που αφορά την ενίσχυση στην ανάπτυξη, ότι η Κοινότητα ενισχύει από καιρό τις χώρες της Λατινικής Αμερικής ως μη συνδεδεμένες χώρες. Πράγματι, η Κοινότητα γνωρίζει τις υποχρεώσεις της για την ανάπτυξη αυτών των χωρών, στις οποίες ζουν πληθυσμοί από τους πιο φτωχούς του πλανήτη.

Αυτή η υποχρέωση της Κοινότητας έγινε ακόμη πιο αισθητή μετά την ένταξη σε αυτήν της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, χωρών που έχουν σημαντικούς πολιτιστικούς δεσμούς με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Το 1982, η εισβολή των αργεντινών στρατιωτικών στις νήσους Falklands, έδαφος εξαρτώμενο από το Ηνωμένο Βασίλειο και συνδεδεμένο με την Κοινότητα, οδήγησε αυτήν την τελευταία να αναστείλει επί μερικούς μήνες τις εισαγωγές της από την Αργεντινή μέχρι την ήττα και την πτώση των στρατιωτικών. Το 1990 πάντως, υπογράφηκε μια συμφωνία – πλαίσιο εμπορικής και οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της Κοινότητας και της Αργεντινής. Αυτή περιέχει πολλά καινοτόμα στοιχεία και ιδίως μια ρήτρα που αναφέρεται στην τήρηση των δημοκρατικών αρχών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σαν

θεμέλιο της συνεργασίας μεταξύ των δυο μερών. Παρόμοιες συμφωνίες – πλαίσια συνεργασίας, λεγόμενες «Τρίτη γενιά» συνάφθηκαν επίσης μεταξύ της Κοινότητας και της Χιλής, του Μεξικού, της Παραγουάης, της Ουρουγουάης και της Βραζιλίας.

Οι προσπάθειες επιτάθηκαν ιδίως στο πεδίο της βιομηχανικής συνεργασίας και μια συστηματική στρατηγική τέθηκε σε λειτουργία για την προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης, των τεχνολογιών, και των ευρωπαϊκών επενδύσεων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Η χρηματοοικονομική και τεχνική βοήθεια της Κοινότητας προς τις χώρες της Λατινικής Αμερικής αφορά ιδίως τις πιο φτωχές χώρες. Η αλληλεγγύη της Κοινότητας με τις χώρες των Άνδεων, οι οποίες έχουν συνάψει μάχη κατά των ναρκωτικών εκδηλώνεται κυρίως με την επέκταση στην Κολομβία, τη Βολιβία, το Περού και τον Ισημερινό των γενικευμένων δασμολογικών προτιμήσεων τις οποίες εφαρμόζει προς ορισμένες λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Το 1991 αυτό το προνομιακό καθεστώς επεκτάθηκε στη Κόστα Ρίκα, το Ελ Σαλβαδόρ, τη Γουατεμάλα, την Ονδούρα, τη Νικαράγουα και τον Παναμά.

Εκτός από τις διμερείς σχέσεις, η Κοινότητα έχει αναπτύξει σχέσεις με τις περιφερειακές ομάδες κρατών της

Λατινικής Αμερικής. Έτσι η Κοινότητα σύναψε, το 1984, μια συμφωνία συνεργασίας με την Ομάδα των Άνδεων (Βολιβία, Κολομβία, Ισημερινός, Βενεζουέλα και Περού) και το 1986 μια συμφωνία – πλαίσιο εμπορικής οικονομικής και αναπτυξιακής συνεργασίας με τις χώρες της Κοινής Αγοράς της Κεντρικής Αμερικής (Κόστα Ρίκα, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα και Νικαράγουα) καθώς και τον Παναμά. Οι νέες συμφωνίες συνεργασίας, που υπογράφηκαν το 1993 μεταξύ της Κοινότητας και των χωρών του Συμφώνου των Άνδεων, αφενός, και των χωρών της Κεντρικής Αμερικής και του Παναμά, αφετέρου, δίνουν έμφαση στην εδραίωση των συστημάτων περιφερειακής ολοκλήρωσης καθώς επίσης και στο σεβασμό των δημοκρατικών αρχών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Επιτροπή επίσης προσφέρει τεχνική βοήθεια στη δημιουργία μιας κοινής Αγοράς μεταξύ των χωρών του Mercosur (Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη και Ουρουγουάη). Ενισχύοντας αυτές τις εξελίξεις, η Κοινότητα επιδιώκει να συμβάλλει στην πολιτική σταθερότητα και στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας περιοχής του κόσμου, η οποία παρά τις παρούσες οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες της, είναι

πλούσια σε πρώτες ύλες και αποτελεί μια σημαντική δυνητική αγορά.

Η υπουργική σύνοδος της Κοινότητας και των χωρών της Λατινικής Αμερικής της «ομάδας του Ρίο» (Αργεντινή, Βραζιλία, Βολιβία, Χιλή, Κολομβία, Ισημερινός, Μεξικό, Παραγουάη, Περού, Ουρουγουάη και Βεναζουέλα), κατέληξε στις 20 Δεκεμβρίου 1990 στην υιοθέτηση μιας πολιτικής διακήρυξης που προβλέπει τη θεσμοθέτηση του διαλόγου μεταξύ της Κοινότητας και των χωρών της Λατινικής Αμερικής με μια προοπτική σύσφιξης των σχέσεων μεταξύ των δυο ομάδων χωρών.

Τα δυο μέρη καθόρισαν πολλούς γενικούς στόχους σχετικά με τις αρχές της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου, του δικαιώματος αυτοδιάθεσης, καθώς και κοινών ειδικών στόχων όπως είναι η μείωση των εξοπλισμών, η οικονομική ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος.

Μεσόγειος και Μέση Ανατολή

Οι σχέσεις της Κοινότητας με τις χώρες της Μεσογείου γνώρισαν τρία διάφορα στάδια και είναι ακόμη σε εξέλιξη.

Κατά τη μεταβατική περίοδο προς την τελωνειακή ένωση η Κοινότητα σύναψε συμφωνίες με σχεδόν όλες τις χώρες της

Μεσογείου στα πλαίσια περιπτωσιακών διαδικασιών που δεν σχετίζονταν μεταξύ τους και που είχαν διάφορα περιεχόμενα. Μόνο μετά τη διάσκεψη κορυφής του Παρισιού, στις 19 και 2^ο Οκτωβρίου 1972, η Κοινότητα υπογράμμισε την ανάγκη μιας «συνολικής και ισόρροπης προσέγγισης» για τη σύναψη συμφωνιών με τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου.

Αλλά η επιτροπή δεν ήταν ακόμη ικανοποιημένη με τη μεσογειακή πολιτική της Κοινότητας όπως φάνηκε από μια νέα ανακοίνωσή της στο Συμβούλιο, της 23 Νοεμβρίου 1989, πάνω στις μεγάλες γραμμές μιας συνολικής στρατηγικής, την οποία θα πρέπει να υιοθετήσει η Κοινότητα για τις σχέσεις της με τις τρίτες μεσογειακές χώρες.

Θεωρούσε ότι λόγω της γεωγραφικής γειτονιάσης και της έντασης των συναλλαγών, η σταθερότητα και η ευμάρεια της Λεκάνης της Μεσογείου ήταν βασικά στοιχεία της σταθερότητας και της ευμάρειας της ίδιας της Κοινότητας.

Βάσει αυτής της ανακοίνωσης και του προγράμματος δράσης για την εφαρμογή μιας ανανεωμένης μεσογειακής πολιτικής που πρότεινε η επιτροπή, το Συμβούλιο κατέληξε στις 18 Δεκεμβρίου του 1990, σε μια συνολική απόφαση για τις τρεις πτυχές αυτής της πολιτικής, δηλαδή: τις οδηγίες διαπραγμάτευσης για τα τέταρτα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα

με τις χώρες τους Μαγκρέμπ, του Μασρέκ και του Ισραήλ, που καλύπτουν την περίοδο από 1^η Νοεμβρίου 1991 έως 31 Οκτωβρίου 1996, την «οριζόντια» οικονομική συνεργασία, που ενδιαφέρει το σύνολο των χωρών της Μεσογείου, τις διάφορες εκάστοτε παραχωρήσεις που μπορούν να συνίστανται στη βελτίωση της πρόσβασης στην κοινοτική αγορά ορισμένων προϊόντων που προέρχονται από τρίτες μεσογειακές χώρες.

Τα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα, που συνάφθηκαν για την περίοδο 1992 – 1996 με καθεμιά από τις ενδιαφερόμενες χώρες, αποτελούν το κύριο μέσο της νέας μεσογειακής πολιτικής της Κοινότητας, αλλά συμπληρώνονται από ένα νέο μέσο συνεργασίας που ενδιαφέρει όλες τις τρίτες μεσογειακές χώρες και που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, την έρευνα και τα προγράμματα αποκεντρωμένης συνεργασίας.

Ως προς τις ευρωπαϊκές μεσογειακές χώρες η Κοινότητα ακολούθησε πάντοτε μια πολιτική ανοίγματος με προοπτική την τελωνειακή ένωση ή και την πλήρη ένταξη σε αυτήν. Αυτή η πολιτική απέδωσε, εφόσον ενθάρρυνε τις δημοκρατικές εξελίξεις στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία, οι οποίες ζήτησαν να ενταχθούν στην Κοινότητα αμέσως μετά την αποκατάσταση των δημοκρατικών θεσμών τους. Οι υπόλοιπες

ευρωπαϊκές χώρες της Μεσογείου, εκτός από την Αλβανία, έχουν ήδη στενές σχέσεις με την Κοινότητα.

Έτσι, η Μάλτα είναι συνδεδεμένη με την Κοινότητα από τον Μάρτιο του 1976, η Κύπρος από τον Μάιο του 1973. Οι συμφωνίες τους προβλέπουν μια τελωνειακή ένωση με την Κοινότητα. Τον Ιούλιο του 1990 και οι δυο Δημοκρατίες ζήτησαν την ένταξή τους στην Κοινότητα. Στις 30 Ιουνίου 1993, η επιτροπή εξέφερε γνώμες που αποτελούν θετικό μήνυμα όσον αφορά την επιλεξιμότητα και τη δυνατότητα της Κύπρου και της Μάλτας να αποτελέσουν μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά το ειδικό καθεστώς της Γιουγκοσλαβίας η Κοινότητα σύναψε με αυτή τη χώρα, το 1983 μια συμφωνία οικονομικής και τεχνικής συνεργασίας στα πεδία της επιστήμης και της τεχνολογίας, που περιλαμβάνει εμπορικές προτιμήσεις και χρηματοοικονομική ενίσχυση. Το 1990 η Κοινότητα επιβεβαίωσε τη διάθεσή της να ενισχύσει τις μεταρρυθμίσεις στη Γιουγκοσλαβία, και να προαγάγει τη μεταξύ τους συμφωνία από απλή συμφωνία συνεργασίας σε συμφωνία σύνδεσης, υπό τον όρο ότι το σύνολο των οικονομικών και πολιτικών συνθηκών της χώρας το επιτρέπει. Με τη Σλοβενία η Ευρωπαϊκή Ένωση σύναψε μια συμφωνία οικονομικής, εμπορικής και χρηματοδοτικής συνεργασίας.

Οι σχέσεις της Κοινότητας με την Τουρκία γνώρισαν καλές και κακές περιόδους, ανάλογα με την πολιτική κατάσταση αυτής της χώρας. Μετά από μια ευρεία ανάλυση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης της χώρας η επιτροπή συμπέρανε ότι αυτή θα είχε πολλές δυσκολίες προσαρμογής στα κοινοτικά δεδομένα. Η Κοινότητα επιθυμεί όμως, να ενισχύσει τις σχέσεις της με την Τουρκία στα πλαίσια της συμφωνίας σύνδεσης και γι αυτό καθόρισε ένα κοινό πρόγραμμα δράσης με σκοπό την υιοθέτηση των αναγκαίων μέτρων για την υλοποίηση της τελωνειακής ένωσης.

Το προτιμησιακό καθεστώς με το Ισραήλ, το οποίο εγκαθιδρύθηκε με συμφωνία του 1975, λειτουργεί αρκετά ικανοποιητικά και οδηγεί σε κανονική αύξηση των εμπορικών συναλλαγών με αυτήν την χώρα. Το 1986, η Κοινότητα εγκαθίδρυσε ένα προτιμησιακό καθεστώς για τις εξαγωγές των κατεχόμενων εδαφών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντέδρασε αμέσως μετά την υπογραφή στην Ουάσιγκτον στις 13 Σεπτεμβρίου 1993, της συμφωνίας αμοιβαίας αναγνώρισης μεταξύ του Ισραήλ και του ΟΑΠ, διατυπώνοντας συγκεκριμένες προτάσεις που ευνοούν την ενδοπεριφερειακή συνεργασία και τη βιώσιμη ειρήνη στην περιοχή.

Λιγότερο ικανοποιητική ήταν η εξέλιξη των σχέσεων της Κοινότητας με τις χώρες του Μαγκρέμπ (Αλγερία, Μαρόκο, Τυνησία) και του Μασρέκ (Αίγυπτος, Ιορδανία, Λίβανος, Συρία). Κι όμως οι συμφωνίες συνεργασίας με αυτές τις χώρες περιλαμβάνουν όχι μόνο προτιμησιακά καθεστώτα, αλλά επίσης και σημαντική χρηματοοικονομική ενίσχυση. Το 1993 το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να αρχίσει διαπραγματεύσεις με το Μαρόκο και την Τυνησία, βάση των καιρικών σχέσεων και των αρχών της αμοιβαιότητας και του κοινού συμφέροντος, για τη σύναψη συμφωνιών που θα ευνοούν τον πολιτικό διάλογο, τη χρηματοδοτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική συνεργασία καθώς και την ίδρυση μιας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών.

Αλλά στη Μέση Ανατολή τα διάφορα θέματα και η διπλωματία εξελίσσονται πολύ αργά. Τον Σεπτέμβριο του 1981, οι υπουργοί εξωτερικών της Κοινότητας είχαν εκφράσει τη θέλησή τους να αναπτύξουν σχέσεις με το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου (ΣΣΚ), το οποίο είχε μόλις ιδρυθεί και περιλάμβανε τα αραβικά Εμιράτα, τη Σαουδική Αραβία, το Μπαχρέιν, το Ομάν, το Κατάρ και το Κουβέιτ.

Στις 15 Ιουνίου 1988, στο Λουξεμβούργο, υπογράφηκε μια συμφωνία συνεργασίας που καλύπτει τη βιομηχανία, την

προώθηση του εμπορίου, της γεωργίας, της επιστήμης και τεχνολογίας καθώς και της ενέργειας. Στον εμπορικό τομέα τα μέρη συμφώνησαν να παρέχουν μεταξύ τους το καθεστώς της πιο ευνοημένης χώρας και να διαπραγματευθούν την ελευθέρωση του εμπορίου τους, τουλάχιστον ως προς τα μη ευαίσθητα προϊόντα.

Στις 27 Σεπτεμβρίου 1990 η Κοινότητα και τα κράτη μέλη της, αφενός, και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου και τα κράτη μέλη του, αφετέρου, καταδίκασαν την εισβολή στο Κουβέιτ από το Ιράκ και συμφώνησαν να δραστηριοποιήσουν τη συμφωνία συνεργασίας τους και να ανοίξουν διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου.

Και τα δυο μέρη βλέπουν τη συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου ως συμπλήρωμα και όχι υποκατάστατο του Ευρωαραβικού διαλόγου.

Τον Φεβρουάριο του 1974 η επιτροπή πρότεινε έναν διάλογο που θα αφορούσε τις μεταβιβάσεις τεχνολογίας, την ενθάρρυνση των επενδύσεων, την ανάπτυξη της γεωργίας, την εμπορική συνεργασία, τα προβλήματα εργατικού δυναμικού, και τις πολιτιστικές ανταλλαγές.

Τέλος, στις 22 Δεκεμβρίου 1989, η Γαλλία που κατείχε τότε την προεδρία του Συμβουλίου, κάλεσε στο Παρίσι μια ευρωπαϊκή διάσκεψη, κύριος σκοπός της οποίας ήταν η αναθέρμανση του ευρωπαϊκού διαλόγου. Σ' αυτήν την άτυπη διάσκεψη έγιναν περισσότερες πρόοδοι απ' ό,τι είχα γίνει τα προηγούμενα δεκαπέντε χρόνια. Οι υπουργοί συμφώνησαν πάνω σε δυο κείμενα ως προς την αναδιάρθρωση του ευρωπαϊκού διαλόγου για να επιταχυνθεί η πρόοδος του.

Οι πολιτικές πτυχές του διαλόγου εξετάζονται πλέον από μια ετήσια υπουργική σύσκεψη τριόικας.

Οι οικονομικές, τεχνικές, κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές εξετάζονται από μια γενική επιτροπή, η οποία ελέγχει και προσανατολίζει τις εργασίες τριών επιτροπών εργασίας: οικονομικής, τεχνικής, κοινωνικής και πολιτιστικής.

Η γενική επιτροπή συνέρχεται ετήσια πριν από την υπουργική σύσκεψη «Τριόικα», στην οποία υποβάλλει έκθεση και συστάσεις.

Το Συμβούλιο υιοθέτησε, στις 6 Δεκεμβρίου 1993, μια κοινή δράση για τη στήριξη της διαδικασίας δημοκρατικής και πολυφυλετικής μεταπολίτευσης στη Νότια Αμερική μέσω ενός συντονισμένου προγράμματος συνδρομής στην προετοιμασία των εκλογών και της εγκαθίδρυσης ενός πλαισίου συνεργασίας,

τέτοιου που να παγώνει τα οικονομικά και κοινωνικά θέματα της μεταπολίτευση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επομένως, ο αληθινός σκοπός των προσπαθειών της Ε.Ε. είναι η οικονομική και κοινωνική ευημερία για όλους. Για να επιτευχθεί όμως χρειάζονται προσπάθειες όχι μόνο από τις κυβερνήσεις αλλά και από τις επιχειρήσεις και τους ίδιους τους πολίτες. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να προσαρμοστούν σε αυστηρά οικονομικά προγράμματα τα οποία απαιτούν οι συνθήκες της ενιαίας αγοράς. Οι πολίτες πρέπει να δεχτούν την λιτότητα βραχυχρόνια και να είναι σίγουροι για τα οφέλη που θα είχαν από την ενιαία αγορά μακροχρόνια. Για τις επιχειρήσεις η εξάλειψη των φυσικών και τεχνικών εμποδίων στις ενδοκοινωνικές συναλλαγές και ο αυξημένος ανταγωνισμός έχουν ως αποτέλεσμα: τον ορθολογισμό της παραγωγής τους, μια καλύτερη εσωτερική οργάνωση, την επέκταση των δραστηριοτήτων τους, την μείωση του κόστους παραγωγής και τελικά την αύξηση των περιθωρίων του κέρδους. Επιπλέον, η ελευθέρωση τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών με καλύτερους όρους και ενθαρρύνει επομένως τις παραγωγικές επενδύσεις των επιχειρήσεων. Ειδικά για τις δημόσιες επιχειρήσεις που δρουν στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας, η ελευθέρωση των δημόσιων συμβάσεων και επομένως η αναζήτηση του λιγότερο

ακριβού προμηθευτή σημαίνει μια μείωση των τιμών των προμηθειών τους και επομένως μια μείωση του κόστους παραγωγής τους.

Με την προσαρμογή στην ενιαία αγορά οι επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα μεταξύ τους, και έτσι κερδισμένοι από αυτό είναι οι καταναλωτές. Έτσι λοιπόν οι καταναλωτές θα έχουν μια τεράστια επιλογή προϊόντων όλων των προελεύσεων, μια επιλογή προϊόντων καλύτερης ποιότητας, και νέων προϊόντων.

Χάρη στον αυξημένο ανταγωνισμό των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων οι καταναλωτές θα βρίσκουν πιο φθηνά προϊόντα. Με τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και τις διαφημίσεις που γίνονται πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο οι ευρωπαίοι καταναλωτές έχουν όλο και καλύτερη αντίληψη των τιμών που ισχύουν στις διάφορες αγορές. Αυτό ασκεί μια διαρκή πίεση επί των εθνικών παραγωγών για να συμπιέζουν τις τιμές τους. Αποτέλεσμα της κοινής αγοράς είναι η οικονομική και νομισματική ένωση που σημαίνει τη στενή σύνδεση μεταξύ διάφορων οικονομιών.

Για την επίτευξη αυτή χρειάστηκε να μεταβιβαστούν δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια για παραγωγικές επενδύσεις στις φτωχές περιοχές. Με αυτό τον τρόπο η Ε.Ε. ευνοεί τα πιο

αδύνατα κράτη. Δεν εννοείται οικονομική και νομισματική ένωση χωρίς την πολιτική ένωση των χωρών. Με την συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση σεβόμενη την αρχή της επικουρικότητας επεκτείνει τις αρμοδιότητες των ευρωπαϊκών θεσμών στα πεδία της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας καθώς και στη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Με την συνθήκη θεσπίστηκε η ιθαγένεια της ένωσης, η οποία καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αποίκων των κρατών μελών. Αυτά περιλαμβάνουν την ελεύθερη διακίνηση, το δικαίωμα διαμονής, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και ευρωπαϊκές εκλογές και την κοινή διπλωματική προστασία στο εξωτερικό της ένωσης. Ο στόχος της Ε.Ε. είναι να επιβεβαιώνει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή με την εφαρμογή εσωτερικής πολιτικής όσον αφορά τη μετανάστευση, την πολιτική έγκρισης της εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπηκόων τρίτων κρατών και τον συντονισμό μεταξύ των εθνικών αστυνομιών σε θέματα καταπολέμησης των ληστρικών οργανώσεων, τις τρομοκρατίες και τις διακινήσεις ναρκωτικών, την εξωτερική πολιτική, κυρίως με τον καθορισμό των κατευθύνσεων αυτής της πολιτικής από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και με τη λήψη των αποφάσεων για κοινές θέσεις και

κοινές δράσεις με ειδική πλειοψηφία του συμβουλίου, και την πολιτική της άμυνας.

Η Ε.Ε. αποδεικνύει ότι τα κοινά οικονομικά συμφέροντα υπερισχύουν των εθνικών οικονομικών συμφερόντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καρούζος Γ. Οι εξωτερικές εμπορικές σχέσεις της ΕΟΚ, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1982.
- Μούσης Ν. Από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Θεσμοί και πολιτικές, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1991.
- Μπερνίτσης Π. Δίκαιο Αντιντάμπινγκ και μέτρα άμυνας κατά επιδοτούμενων εισαγωγών στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1987.
- Μυρογιάννης Γ. Ο ρόλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις διαπραγματεύσεις του Γύρου Ουρουγουάης και η Ελλάδα, Εκδ. Σιδέρης, Αθήνα, 1994.
- Πουρναράκης Ε. Διεθνή Οικονομικά, Εκδ. Εμπίλιας, Αθήνα, 1993.
- Τσινισιτέλης Μ. – Μαραβέγιας Ν. Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, Θεωρία και πολιτική, Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1991 .
- Τσούκαλης Λ. Η νέα Ευρωπαϊκή Οικονομία, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1993.

- Ανδρικοπούλου Ελένη. Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Αθήνα 1995.
- Μαραβέγκας Ναπολέων, Τσινισιλέλης Μιχάλης, Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αθήνα, 1995.
- Δ. Ζαχαριάδη – Σούρα. Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί, Αθήνα 1993.
- Νότης – Μαριάς. Για μια Ευρωπαϊκή Ένωση των πολιτών και της Αλληλεγγύης. Η πορεία προς το Άμστερνταμ, Αθήνα, 1996.
- Σκαλτσάς Κων/νος. Διεθνές Δίκαιον και Κοινοτικόν, Αθήνα, 1995.
- Μορφοβασίλης Δημήτρης. Διεθνές Εμπόριο, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 1991.
- Μπούρντα Μιχάλης. Μια ευρωπαϊκή προοπτική , Βρυξέλλες, 1993.
- Γκροσσέρ, Άλφρεντ. Οι Ευρωπαϊκές Δυτικές χώρες, Παρίσι, 1993.
- Μασκλέτ Ζαν Κλόντ. Που βρίσκεται πολιτικά η Ευρώπη; Παρίσι, 1994.

- ΧΕΝΙΚ Σ. Ράνταλ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, Προοπτικές για την Διεθνή Οικονομία, Ουάσιγκτον, 1994.

